

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE

Vzdělávací systém vojenského profesionála

Bakalářská práce

České Budějovice 2011

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jitka Šebová Šafaříková

Vypracovala:

Bc. Hana Breburdová

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum: 29. března 2011

.....

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Jitce Šebové Šafaříkové za čas strávený odborným vedením mé práce, stejně jako za věcné a praktické připomínky k ní a cenné rady při zpracování bakalářské práce.

1	ÚVOD.....	7
1.1	Téma práce a formulace problému.....	9
1.2	Armáda a její vnímání na veřejnosti.....	10
2	TEORETICKÁ ČÁST.....	14
2.1	System vzdělávání profesionálních vojáků v AČR	14
2.1.1	Východiska pro přípravu příslušníků AČR.....	16
2.1.2	Principy přípravy příslušníků AČR.....	16
2.1.3	Požadavky na přípravu příslušníků AČR	18
2.1.4	Požadavky na vojenského profesionála	20
2.1.5	Požadavky na velitele.....	21
2.1.6	Požadavky na instruktory výcviku	23
2.2	System přípravy v AČR	24
2.2.1	Základní výcvik	29
2.2.2	Odborná a speciální příprava.....	31
2.2.3	Příprava jednotek.....	32
2.2.4	Příprava velitelů a příslušníků štáb.....	33
2.2.5	Příprava ve školách a v jiných vzdělávacích zařízeních	34
2.2.6	Neakreditované vzdělávání.....	37

2.2.7	Příprava vojáků v hodnostním sboru důstojníků	38
	– akreditované vzdělávání	
2.2.8	Příprava vojáků v hodnostním sboru důstojníků.....	40
	– neakreditované vzdělávání	
2.2.9	Příprava vojáků v hodnostním sboru rotmistrů (budoucích poddůstojníků) a praporčíků	44
2.3	Celoživotní vzdělávání.....	45
3	PRAKTICKÁ ČÁST.....	46
3.1	Cíl práce.....	46
3.2	Hypotéza.....	46
3.3	Projekt průzkumu	47
3.4	Základní výzkumná strategie.....	49
3.5	Výběr zkoumaných osob	50
3.6	Výsledky průzkumu – dotazník	51
3.7	Výsledky průzkumu – standardizovaný rozhovor	61
4	ZÁVĚR.....	66

Resumé

Seznam použité literatury

Seznam použitých zkratek

Seznam grafů

Seznam příloh

**„Vzdělávání dospělých zvyšuje schopnost vidět svět novým způsobem
a aktivně ho měnit“**

Welton.cz¹

1 ÚVOD

V dnešní době se chápe vzdělávání dospělých stále více jako samozřejmost a nutnost. Roste význam vzdělávání a učení se dospělých, které není organizováno někým druhým, ale které si organizuje a řídí dospělý sám. Ale dnešní člověk nemůže žít nezávisle na institucích, jeho vztah k nim se mění. Organizace se stávají otevřenější a sázejí na iniciativu a kreativitu. Kdo se v dnešní době nevzdělává, projevuje neochotu pracovat sám na sobě, což trh práce negativně oceňuje.

Vzdělávání a formování pracovních schopností se v moderní společnosti stává celoživotním procesem. Jedním z důsledků rozmachu vzdělávání dospělých je nárůst možností se učit. Expanze vzdělávání dospělých vede k nebývalé pestrosti nabídky a ke změnám charakteru tradičních institucí. Institucionalizace² podporuje rozmach dalšího vzdělávání v podnicích a organizacích i zájmy komerčních vzdělávacích zařízení.

¹Welton.cz - Welton Consulting je firma zabývající se firemním poradenstvím, rozvojem a vzděláváním. Koncentruje se především na odhalování potenciálu zaměstnanců. Taktéž se zaměřuje na fungování kolektivu, lidských vztahů v něm a schopnostech jedinců.

²institucionalizmus - ekonomický a sociologický směr, který základ vývoje společnosti spatřuje v institucích a institutech

Rostoucí množství lidí nečeká ani v profesním vzdělávání na to ,až je zaměstnavatel vyzve, ale aktivně získávají kvalifikace a tím i práce, ne postup. Vzdělávání se tak stává součástí životní praxe a formování života, je integrované do každodenních aktivit a životního plánování. Učení pak vychází ze zájmů jednotlivce, a proto odpadá do značné míry problém motivace.

Další vzdělávání může být zaměřeno na určitá povolání (lékař, programátor apod.), nebo na určitý typ zaměstnavatele. Státní správa, policie, velké podniky, banky a vojsko si vytvářejí vlastní, pro ostatní pracující uzavřené systémy vzdělávání jako součást své personální práce. V této práci se budu zabývat jednou z největších státních organizací v České republice a sice u Armády České republiky (AČR)³, jejím systémem vzdělávání profesionálních vojáků . Podstatnou částí této práce je zhodnocení důvodů a motivace dalšího vzdělávání vojáků z povolání mimo sektor armády, protože zájem o toto vzdělávání v poslední době velmi vzrostlo.

³AČR – Armáda České republiky

1.1 Téma práce a formulace problému

Jako téma práce jsem si zvolila „ **Vzdělávací systém vojenského profesionála**¹“, tedy oblast vzdělávání dospělých – andragogiku².

Zvláštnosti služby v AČR vyžadují i specifické metody, formy, prostředky a způsoby provádění přípravy všech kategorií příslušníků AČR. Pro bližší pochopení systému přípravy příslušníků AČR je pro potřeby této práce nutné definovat jednotlivé složky přípravy tak, aby byly chápány jako jediný celek na sebe navazující a od sebe neoddělitelný.

Vzhledem k těmto skutečnostem a mé vykonávané profesi vojáka z povolání se v této bakalářské práci zaměřím na systém vzdělávání profesionálních vojáků sloužících u 25. protiletadlové raketové brigády ve Strakonících.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jak hodnotí voják profesionál, který je zařazen na systematizované místo a prošel odbornou a jazykovou přípravou, kvalitu toho to vzdělávání. Dále pak, proč studuje i mimo tento systém, jaké jsou jeho motivace.

A zda tedy není třeba nový pohled na směr a kvalitu vzdělávání v rámci Armády České republiky.

¹vojenský profesionál - voják z povolání (VZP)

²andragogika - aplikovaná věda o výchově a vzdělávání dospělých lidí, která respektuje zvláštnosti s tím spojené

1.2 Armáda a její vnímání na veřejnosti

Armáda¹ již od nepaměti patří k Československu², dnes již České republice. Stála u zrodu samostatného Československého státu a prvními jejími členy byly vracející se legionáři. Od počátku hájila zájmy a chránila demokracii nově vzniklé republiky. Již první střety ukázaly, že je dobře připravená, motivovaná a má svůj respekt i v mezinárodním prostředí Evropy.

Není její vinou, že nemohla své schopnosti předvést v událostech roků 1938. Ale její členové se aktivně zapojili do odboje, odešli do zahraničí a vedli v zájmu našeho státu válku s nepřítelem na všech frontách. Mnozí padli, mnozí se vrátili jako hrdinové. Mnozí později pomáhali formovat přebudovanou armádu po roce 1945. A opět se stala nedílnou součástí naší společnosti. Symbolem odhodlání Čechů a Slováků na samostatnost, symbolem změn v zemi i v Evropě.

Dnes není armáda tou, co znají starší generace. Je mladá, plně profesionální, moderní. Je stále připravena hájit zájmy České republiky a prezentovat se i v mezinárodním měřítku.

¹Armáda České republiky - tvoří hlavní část ozbrojených sil České republiky, do kterých se dále řadí Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Česká republika je od roku 1999 členem organizace NATO a tato skutečnost silně ovlivňuje úkoly Armády České republiky. Hlavním úkolem ozbrojených sil České republiky je zabezpečování obrany území České republiky s využitím možnosti kolektivní obrany daných článkem 5. Washingtonské úmluvy.

²Předchůdcem Armády České republiky byla před rokem 1954 Československá armáda, v letech 1954-1990 Československá lidová armáda (ČSLA) a v letech 1990-1993 opět Československá armáda. Československá armáda se 1. ledna 1993 rozdělila na dvě samostatné armády: Armádu České republiky a Armádu Slovenské republiky, slovensky: Armáda Slovenskej republiky (1993-2003, od roku 2003 Ozbrojené sily Slovenskej republiky, slovensky: Ozbrojené sily Slovenskej republiky). Od 1. ledna 2005 je AČR plně profesionální armádou. Podle současné právní úpravy může být branná povinnost vyžadována pouze v případě ohrožení státu či za válečného stavu.

Stala se součástí Severoatlantické aliance¹ a struktur Evropské unie². Podílí se na boji s mezinárodním terorismem, pomáhá vycvičit a připravovat armády států, kde ještě nedávno vládly diktatury a kde slovo demokracie nic neznamenal.

Ale je tu i pro obyvatele naší země. Již pravidelně pomáhá tam, kde je jí třeba. Brání majetky, chrání a zachraňuje. Neválčí jen a nehartusí zbraněmi, ale pomáhá i silou techniky, materiálně, ale i lidským slovem a přístupem. Příkladem jsou povodně. Rychlá a účinná pomoc celku, kdy ihned v prvních minutách byla schopna nasadit do oblastí záchranáře, piloty a lékaře. Pomoc na zemi i ve vzduchu. Pomoc speciální technikou, přepravou osob a humanitární pomoci. To vše je ukázka a boj dnešní armády.

Ano, je zmítána vnitřními problémy, má své nedostatky. Kauzy ohledně nákupů. Ojedinelá selhání jedinců. Ale cožpak není armáda ukázkou toho, jak rychle se dokáže vypořádat s viníky? Jak i díky práci s jednotlivci, dokáže odhalovat nešvary? Která jiná organizace dokáže tak spolehlivě jednat?

Na druhou stranu, jak dokáží vojáci držet pospolu? Stmelení náročným výcvikem, krizemi, okamžiky, kdy jeden závisí na druhém, kdy se mažou rozdíly v hodnotech a ve vzdělání, kdy slova čest a odvaha, nejsou jen planými řečmi.

¹Severoatlantická aliance (anglicky North Atlantic Treaty Organization – NATO, francouzsky Organisation du Traité de l'Atlantique Nord – OTAN, doslova Organizace Severoatlantické smlouvy) je euroatlantická mezinárodní vojenská organizace. Organizace byla založena 4. dubna 1949 podpisem tzv. Washingtonské smlouvy, která zakotvila vznik bezpečnostní organizace západních demokracií jako odpověď na poválečnou situaci v Evropě. V roce 1966 byly řídicí orgány v souvislosti s vystoupením Francie z vojenských struktur Aliance přemístěny z Paříže do Bruselu.

²Evropská unie (EU) - je politická a ekonomická unie, kterou od posledního rozšíření v roce 2007 tvoří 27 evropských států s 500 miliony obyvatel (přibližně 7,3 % světové populace). EU vznikla v roce 1993 na základě

A jak je dnes vnímána? Jako drahý rozmar státu, jako skupina dobrodruhů, co by jen stříleli. Jako jedinci, co nemyslí a jsou připravováni zabít. Tak a ještě daleko hůře je skoro denně mediálně předváděna. Bez znalostí věci, v honbě za senzací. Za zisky z prodaných článků v novinách a sledovaností v médiích.

Jak je opěvována a žádána, když dojde ke krizové situaci. A jak rychle je zatracována, když nebezpečí pomine.

Nechme armádě její práci, nechme jí její lidské přehmaty. Nastolme ale systém kontrol, systém řízení a velení. Nechme o armádě rozhodovat schopné. A nebraňme jí se předvést tam, kde ostatní selhávají. Zapomeňme na politiky, vždyť armáda je apolitická a její úloha je bránit a chránit občany této země a svrchovanost tohoto státu. Neřídme se jen frázemi z televize, z rozhlasu a denního tisku. Vždyť kdo jiný nám více o armádě řekne, než její členové. Kdo lépe zhodnotí, co armáda udělala, než ti, kdož jsou její součástí. A když už nám jenom to nestačí, pak se zaposlouchejme do hlasu lidí. Těch, co byli s armádou v kontaktu, kteří vědí, jak účinná a rychlá může být její pomoc. Jak nenahraditelná je.

Uvědomme si, že její součástí je i řada schopných lidí, kteří nacházejí uplatnění i později v civilním sektoru. Systém vzdělávání, který si pro své potřeby armáda vytvořila, je příkladem. Po odchodu posledního vojáka základní služby, jsou některé profese nedostupné. Chybí řidiči, kuchaři, chybí základní profese. To vše si teď armáda střeží a hlídá. Na těchto lidech staví, tyto profese má za stěžejní. Celý systém vzdělávání předběhl civilní sektor v oblasti celoživotního vzdělávání. Dle potřeb vysílá jedince do škol, vyžaduje zvyšování jejich vzdělání. Umožňuje rekvalifikaci vojákům odcházejícím do zálohy.

Má systém jazykové přípravy, odborných a speciálních kurzů. Dokáže sama připravit kvalitně profese, jako například piloty, lékaře, managery, opraváře. Ale hlavně připravuje vojáky profesionály, beroucí své povolání jako poslání ve službách státu.

Ponechme armádě nárok na vlastní systém oceňování a odměňování. Systém platů, nárokových částek, kde se vyplácí dle aktuálních požadavků a uplatnění konkrétního vojáka. Odměňuje za zásluhy, odměňuje schopné. Uvědomme si, že to vše si platí ze svého, stále se ztenčujícího rozpočtu. Platem vojáky zabezpečuje jejich denní potřeby, příspěvky si je zavazuje, že budou sloužit dle potřeb armády a tam, kam je vyšle v zájmu státu. Bonusy zase uznává jejich mnohdy náročnou a nebezpečnou práci, a to i ve zdraví škodlivém prostředí a za každého počasí nehledě na denní dobu a jejich soukromé zájmy. A nestojí nás o tolik více, než lékaři, učitelé, a další státní složky. A navíc, za tyto peníze pracují i tam, kde je jejich život v ohrožení, kde ho dávají v šanc, a to pro druhé, pro neznámé, pro ty, které brání a chrání.

Máme-li se na armádu dneška podívat uceleně a zkusit obhájit její dnešní roli a úlohu shrnutou do jedné věty, pak použijme slova prezidenta **T.G.Masaryka**:
„Dokud budou mít armádu naši sousedé, musíme jí mít i my!“.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1 Systém vzdělávání profesionálních vojáků v AČR

„Nejprve cvičit vojáka a potom specialistu.“
zkušenosti armád NATO z operace „Irácká svoboda“

Armáda České republiky při dosahování plných operačních schopností řeší postupně řadu úkolů ve všech funkčních oblastech. Základní oblastí je kultivace lidského činitele, reprezentovaného složitou mozaikou vojáků všech kategorií, občanských zaměstnanců, funkcí a širokého spektra odborností⁽¹⁾.

Příprava příslušníků AČR pro výkon funkce má řadu speciálních požadavků, které nelze převzít z jiné oblasti lidské činnosti. Existuje málo srovnatelných profesí, které by vyžadovaly při plnění úkolů dobrovolně riskovat nebo dokonce obětovat vlastní život. Proto **příprava příslušníků AČR má tři vzájemně neoddělitelné složky – výchovu, vzdělávání a výcvik**. Jedině jejich vzájemným propojením je možné dosáhnout harmonického rozvoje osobnosti skutečného vojenského profesionála⁽²⁾.

Profesionalizací AČR vzrůstá význam vojenské didaktiky a odborně-pedagogické připravenosti velitelů¹ a příslušníků štábů² všech stupňů. Důvodem je snaha o maximální zintenzívnění a zefektivnění přípravy příslušníků AČR.

⁽¹⁾ Bezpečnostní strategie České republiky (schválená vládou dne 10. prosince 2003)

⁽²⁾ Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

¹ Velitel - je odpovědný vedoucí vojenského dopravního prostředku, vojenského zařízení nebo vojenské jednotky. Také některé civilní organizace mohou označovat svého vedoucího jako velitele. Výraz velitel se používá i pro vedoucí funkce v jiných ozbrojených sborech a složkách například u policie nebo u hasičů.

² Štáb - je organizační útvar, orgán či administrativní jednotka, jež usnadňuje řízení činnosti větších skupin osob. Ve vojenské praxi, kde se tento termín používá nejčastěji, se jedná o skupinu osob, která je nápomocná veliteli při velení jemu podřízené vojenské jednotce.

Pod pojmem příprava příslušníků AČR rozumíme činnost propojující výchovu, vzdělávání a výcvik jednotlivců, velitelů i kolektivů. Příprava velitelů a příslušníků štábů zahrnuje i organizační a materiální oblast. Pod pojmem velitelé je pro potřeby této práce nutno chápat velitele na všech stupních velení a vedoucí pracovníky zařazené ve struktuře AČR nebo Ministerstva obrany¹ na řídicích funkcích (náčelníci, ředitelé, vedoucí apod.). Pod pojmem příslušníci štábů je pro potřeby této práce nutno chápat vojáky v činné službě, občanské zaměstnance ozbrojených sil ČR včetně příslušníků (vědecko-pedagogických pracovníků) vojenských škol a výcvikových zařízení.

Kvalitní a efektivní příprava podřízených vojáků není jen záležitostí praxe a zkušeností nadřízených, ale vyžaduje důkladnou a všestrannou přípravu velitelů a příslušníků štábů v oblasti pedagogiky a rozvoje jejich řídicích a velitelských schopností.

Zvláštnosti služby v AČR vyžadují i specifické metody, formy, prostředky a způsoby provádění přípravy všech kategorií příslušníků AČR, ale i požadavky zajišťující jednotný přístup velitelů a příslušníků štábů ke způsobu plánování, provádění a hodnocení přípravy⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

¹Ministerstvo obrany České republiky - je ústředním orgánem státní správy na úseku obrany České republiky.

2.1.1 Výhodiska pro přípravu příslušníků AČR

Změny v bezpečnostním prostředí a ve vojenství vedly k nutnosti přechodu AČR, založené na systému vojenské základní služby, na profesionální armádu. Cílem je vybudovat AČR připravenou čelit nejen současným, ale i možným budoucím hrozbám, které je dnes těžké definovat. Rozmanitost operací a prostředí, ve kterém mohou být vedeny, i charakter působení potencionálního protivníka vyžadují přizpůsobit operační schopnosti AČR novým podmínkám. Musí disponovat silou a prostředky, které jí umožní efektivně se zapojit do celého širokého spektra možných operací a naplnit tak poslání, ke kterému je předurčena v duchu politicko-vojenských ambic ČR⁽¹⁾.

2.1.2 Principy přípravy příslušníků AČR

Jednou z nejdůležitějších podmínek účinnosti a efektivnosti výchovného procesu v AČR je znalost a tvořivé a dovedné uplatňování principů přípravy příslušníků AČR (dále jen principy přípravy). Principy přípravy jsou všeobecné ideje a pravidla, které vyjadřují nejdůležitější požadavky na zaměření, obsah, organizaci a metodiku výchovného působení. Aby principy přípravy správně a všestranně odrážely zákonitosti a zásady (pravidla) výchovného procesu v armádě, je třeba nejen konkrétně vyjádřit jejich požadavky na výchovný proces, ale zformulovat je tak, aby tvořily ucelenou soustavu.

⁽¹⁾ Doktrína Armády České republiky. Vyškov: Správa doktrín, 2004

V současné době lze vymezit tuto soustavu principů přípravy příslušníků AČR:

- vědeckost;
- učit vojska tomu, čeho je potřeba v boji;
- uvědomělost a aktivita;
- názornost;
- soustavnost a posloupnost;
- přiměřenost;
- trvalost (udržování) vědomostí, dovedností a návyků;
- kolektivnost a individuální přístup;
- ekonomičnost.

Takto postavené *principy přípravy kladou velké nároky na kvalitu lidského potenciálu, jenž musí na vysoké úrovni zajišťovat poslání AČR. Vojáci všech kategorií i občanští zaměstnanci resortu MO, podílející se na činnosti AČR, se pro plnění úkolů, které před AČR stojí, musí trvale připravovat⁽¹⁾.*

⁽¹⁾ Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006 –2011

2.1.3 Požadavky na přípravu příslušníků AČR

Příprava velitelů, příslušníků štábů a vojsk představuje hlavní náplň a smysl činnosti příslušníků AČR mimo jejich operační nasazení. Tvoří komplex opatření, realizovaných pro dosažení požadované úrovně vědomostí, dovedností a návyků jednotlivců a sladěnosti jednotek (útvárů, svazků, štábů) na všech stupních organizační struktury AČR s cílem *dosahovat stanovené operační schopnosti a splnění úkolů v souladu s jejich operačním předurčením*⁽¹⁾. Dosažení tohoto cíle se realizuje řadou vzájemně propojených opatření v oblasti vojenské výchovy, vzdělávání a výcviku, zejména:

- přípravou jednotlivců k schopnosti podílet se na zajišťování bezpečnostních zájmů ČR, uvědoměle chránit a bránit kulturní a demokratické hodnoty občanů ČR a být přitom tolerantní k hodnotám ostatního světa;
- vzděláváním jednotlivců s cílem dosáhnout potřebné znalosti pro výkon povolání a zvládnout povinnosti vyplývající ze zastávané funkce v rámci organizační struktury AČR;
- přípravou jednotlivců a jednotek AČR k činnosti podle jejich předurčení pro plnění bojových nebo nebojových úkolů v celém možném spektru operací a v různém operačním prostředí s cílem naučit je dovedně používat organickou a jinak dostupnou výzbroj, výstroj a ostatní materiál a informace;

⁽¹⁾ Číslo jednací 97291/2004-1618 Zásady plánování a řízení vojensko-odborné přípravy vedoucích pracovníků, velitelů a štábů. Praha: MO, 2004.

- formováním a upevňováním morálních, bojových, odborných, psychických a fyzických kvalit jednotlivců i kolektivů (týmů), nezbytných k ukázněnému a iniciativnímu plnění úkolů v jakýchkoli podmínkách a jakékoli situaci;
- rozšiřováním znalostí a upevňováním dovedností a návyků velitelů a příslušníků štábů všech stupňů velení při řízení podřízených s důrazem na organizaci a řízení boje a všestranným zabezpečením jejich činnosti;
- přenesením zodpovědnosti za přípravu svých podřízených na nejnižší velitele (velitele družstev, osádek a obsluh, zástupce velitelů čet, velitele čet, vedoucí praporčíky rot a baterií) spolu s delegováním příslušných pravomocí těmto funkcionářům;
- soustavnou a návaznou činností jednotlivců v jednotkách (osádkách nebo týmech) a prohlubováním součinnosti mezi jednotkami, útvary a svazky a mezi druhy vojsk a sil před nasazením i při jejich působení v operacích;
- soustavným vyhodnocováním, zobecňováním a aplikací zkušeností z nasazení jednotlivců a jednotek ve vojenských operacích a při cvičeních⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Číslo jednací 97291/2004-1618 Zásady plánování a řízení vojensko-odborné přípravy vedoucích pracovníků, velitelů a štábů. Praha: MO, 2004.

2.1.4 Požadavky na vojenského profesionála

Příprava příslušníků AČR se stává smyslem a nejvyšší prioritou v míru i ve válce. Pouze dobře vycvičení a všestranně připravení jednotlivci a stmelené jednotky budou schopny zvládat složité situace, do kterých se při nasazení v operacích různého charakteru mohou dostat. *Profese vojáka, příslušníka AČR, vyžaduje jednotlivce, kteří mají i vysoké morální hodnoty, psychickou odolnost a schopnost čelit obtížím při plnění nejnáročnějších úkolů⁽¹⁾*. Na těchto principech musí být postaven celý systém přípravy příslušníků AČR, zejména ve své výchovné složce.

Kodex etiky vojáka AČR⁽²⁾ musí představovat pro každého vojáka základní formu žádoucího chování tak, aby svědomitě a řádně konal službu podle svých sil, znalostí a schopností. *Kodex etiky vojáka vyjadřuje tradiční vojenské hodnoty*, které má každý voják ctít a vytvářet tak základ pro vybudování a udržení důvěry veřejnosti k AČR.

Těmito vojenskými hodnotami jsou:

Odpovědnost a smysl pro povinnost – „uvědomuj si své povinnosti, projevuj iniciativu a tvořivý přístup ke službě“.

Obětavost – „dej všechno, dej víc, než dostáváš, uvědom si, že úspěch celku stojí výš než úspěch tvůj“.

⁽¹⁾ Předpis Vševojsk-51-12 Formy a metody přípravy velitelů, štábů a vojsk taktického stupně. Praha: MO, 1996

⁽²⁾ Rozpracování koncepce výstavby profesionální AČR a mobilizace ozbrojených sil ČR přepracované na změněný zdrojový rámec v oblasti přípravy příslušníků OS ČR. Praha: MO, 2005.

Odvaha – „neboj se rozhodnout a přijímat nové výzvy, měj sílu překonat složité, nebezpečné a riskantní situace“.

Věrnost – „buď oddaný své zemi a její armádě a loajální ke svým nadřízeným, respektuj své spolupracovníky a podřízené“.

Čest – „buď přímý a zásadový, jednej vždy v souladu se svým svědomím, tvé poslání tě zavazuje“.

Tyto tradiční vojenské hodnoty vyjadřují zároveň základní požadavky na každého vojáka v armádě, bez ohledu na funkci, kterou vykonává. Další požadavky na vojáky jsou definovány v interních normativních aktech resortu MO¹. Charakter vojenské služby v AČR předpokládá, aby byly rozpracovány z hlediska toho, co by měl každý voják znát, umět, být schopen. To, kromě výše uvedených požadavků, řeší zejména programy základní, odborné a speciální přípravy, programy přípravy v jednotkách a programy přípravy ve vojenských školách všech typů.

2.1.5 Požadavky na velitele

Každý velitel musí být svým podřízeným a svému okolí příkladem při naplňování všech výše uvedených vojenských hodnot. Jen tak se pro ně stane nezpochybnitelnou morální autoritou a bude schopen naplňovat ostatní požadavky, které vyplývají z jeho velitelské funkce. ***Jednou ze základních funkcí velitele je osobně řídit přípravu svých podřízených, a to ve všech složkách – výchově, vzdělávání a výcviku⁽¹⁾.***

⁽¹⁾ HODBOŇ, L. – ŘEHOŘ, A. Řízení a jeho zvláštnosti ve vojenském prostředí. Brno: VA, 1995

¹ MO, Ministerstvo obrany České republiky - je ústředním orgánem státní správy na úseku obrany České republiky

To mu umožní poznat své podřízené a zároveň u nich získat autoritu potřebnou při plnění operačních úkolů. Velitel je osobně odpovědný za dosaženou úroveň bojové připravenosti svých podřízených. Mezi základní podmínky dosažení úspěchu v této činnosti velitele patří následující požadavky:

- rozpracovat a srozumitelně formulovat svou představu o cíli, způsobu zaměření a formách provádění přípravy
- vyžadovat od podřízených pochopení a splnění úkolů
- zajistit přípravu podřízených v celé organizační struktuře
- vyžadovat, podporovat a usměrňovat rozvoj schopností podřízených
- motivovat k dosahování co nejlepších výsledků.

To znamená, že velitel musí řídit přípravu podřízených tak, aby je neustále motivoval k vyšší aktivitě a vzbuzoval v nich iniciativu, založenou na všestranných a hlubokých odborných znalostech a odpovědnosti.

2.1.6 Požadavky na instruktory výcviku

Nezastupitelnou úlohu v procesu individuální přípravy ve výcvikových a školicích zařízeních (centrech) plní instruktoři výcviku. Hlavním posláním instruktorů je realizace programů přípravy promyšleným, atraktivním a vysoce efektivním výcvikem. Instruktor musí být:

- podřízeným vzorem v odborné a fyzické připravenosti, v dovedném velení, v plnění úkolů a povinností, ve vojenském vystupování, jednání a chování ve vojenském prostředí i na veřejnosti;
- k vojákům náročný, musí je umět motivovat, nadchnout, povzbuzovat a pomáhat jim;
- odpovědný ve vztahu k plnění úkolů a povinností, iniciativní, schopný převzít odpovědnost za rozhodnutí směřující k naplnění základního cíle zabezpečení dobře vycvičených a motivovaných vojáků v souladu s požadavky armády⁽¹⁾.

Vztahy mezi instruktorem a podřízenými musí být založeny na vzájemné úctě. Dovedné velení, vojenské a osobní kvality instruktorů jsou nejdůležitější pro budování vzájemného respektu. Instruktor musí vyžadovat přesné plnění úkolů výcviku od podřízených a současně být příkladem v odpovědném přístupu k výcviku a jeho provádění. Instruktor musí učit podřízené to, co budou potřebovat v boji, být zodpovědný nejen za přípravu vojáků, ale také za péči o ně, za znalost jejich osobních předností a nedostatků.

⁽¹⁾DAVID, L. Teorie vojenského vyučování a výcviku. Vyškov: VVŠ PV, 1985

2.2 Systém přípravy v AČR

Od roku 2005 je realizován nový systém přípravy příslušníků AČR, který má zabezpečit dosažení politicko-vojenských ambic ČR v oblasti připravenosti AČR k eliminaci vojenských a nevojenských hrozeb a plnění asistenčních úkolů. Charakter operací a operačního prostředí se v posledním desetiletí výrazně změnil a je pravděpodobné, že se bude měnit i nadále. Tyto změny vyžadují v AČR přizpůsobit systém a obsah přípravy příslušníků AČR novým podmínkám a požadavkům tak, aby odpovídaly standardům NATO¹ i požadavkům vyplývajícím z politicko-vojenských ambic ČR. Operační schopnosti AČR nejsou tvořeny pouze jejich výzbrojí a organizační strukturou. Rozhodující je připravenost velitelů, příslušníků štábů a vojsk plnit operační a taktické úkoly podle takzvaných kontingenčních (předběžných) operačních plánů, které jsou připravovány na možné krizové situace v daném prostoru odpovědnosti příslušných operačních velitelství NATO⁽¹⁾.

Pro bližší pochopení systému přípravy příslušníků AČR je pro potřeby této práce nutné definovat jednotlivé složky přípravy tak, aby byly chápány jako jediný celek na sebe navazující a od sebe neoddělitelný. Výchova představuje proces plánovitého a cílevědomého působení na vědomí, city a vůli příslušníků AČR.

¹Standardy NATO – normy NATO, standardizace je nástrojem politiky Aliance pro zvýšení interoperability mezi členskými státy a orgány NATO. Jejím cílem je posílit obranné možnosti Aliance. Členské státy vytváří a zavádí normotvorné dohody k dosažení a udržení slučitelnosti, zaměnitelnosti a shodnosti koncepcí, doktrín, postupů a záměrů. Tyto dohody jsou vyhlášovány v odpovídajících standardizačních dohodách NATO (STANAG) a spojeneckých publikacích.

⁽¹⁾Velení a řízení v operacích. Vyškov: Správa doktrín, 2006

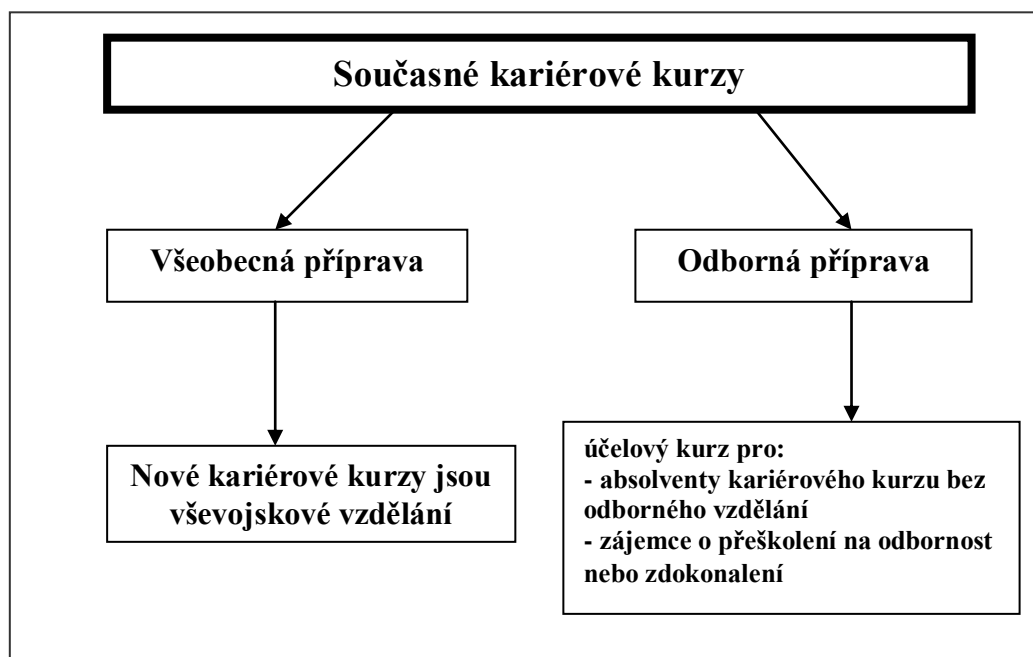
Jejím cílem je utvářet dovednosti a návyky žádoucího chování a jednání v souladu s nejširšími požadavky a potřebami společnosti a požadavky soudobých vojenských operací. Výchova musí mít charakter cílevědomě řízeného, dlouhodobého, komplexního a všestranného sociálního a psychologického procesu, jenž musí být přirozenou součástí veškeré činnosti v AČR. Vzdělávání představuje nepřetržitý a soustavný proces cílevědomého získávání a osvojování znalostí a dovedností a rozvíjení všestranných intelektuálních schopností člověka, umožňujících jeho zapojení v určité sféře činnosti společnosti. Cílem vzdělávání je poskytnout příslušníkům AČR specifické poznatky, umožňující vykonávat odborné činnosti s požadovanou úrovní kvalifikace, nezbytné pro činnost AČR nebo jejich jednotlivých složek (součástí). Vzdělávání je předmětem činnosti zejména vojenských škol a výcvikových zařízení (center), ale uskutečňuje se různými metodami a formami i přímo u jednotlivých jednotek, vojenských útvarů a zařízení. Výcvik představuje organizovaný, cílevědomě řízený, soustavný a odborně vedený proces, v jehož průběhu velitelé všech stupňů organizují a řídí specifické činnosti podřízených, jejichž výsledkem je vytvoření návyků k zvládnutí praktických dovedností, nezbytných k přípravě a vedení boje. Tyto návyky a dovednosti musí být podloženy nezbytnými znalostmi a získáním žádoucích morálních vlastností. Cílem výcviku je zajistit všestrannou připravenost jednotlivých součástí AČR i AČR jako celku pro nasazení v operaci. Výcvik je předmětem zejména výcvikových a školicích zařízení, jednotek a útvarů a zaujímá vedoucí místo v přípravě vojáků, jednotek a útvarů. V procesu výcviku se plní výchovné i vzdělávací úkoly.

Vždy, když hovoříme o výcviku, musíme si uvědomovat, že voják je současně vychováván i vzděláván. Na základě definovaných složek přípravy je možné konstatovat, že cílů a úspěchů v přípravě příslušníků AČR lze dosáhnout pouze společným úsilím, osobním příkladem, správnou metodikou a připraveností všech velitelů, příslušníků štábů a jednotek. Výsledkem tohoto úsilí je získání potřebných vědomostí, dovedností a návyků vojáků, které jsou navzájem velmi úzce spjaty a jen v jednotě vedou k mistrovství v oblasti přípravy. Vědomosti představují osvojené poznání objektivní skutečnosti, kterou odrážejí. Pojem vědomosti zahrnuje soustavu pojmů, pravidel, pouček, zákonů a jiných zevšeobecnění, které si voják osvojil, a které potřebuje k tomu, aby se úspěšně zařadil do výcviku. ***Základním požadavkem je kvalita, rozsah, trvalost a systematizace vědomostí a jejich použitelnost v praxi. Vojenská činnost vyniká významnou zaměřeností na praxi.*** K využití vědomostí je nutné zvládnout soubor elementárních činností, které po zdokonalení umožňují při řešení praktických úkolů dosažení většího efektu při menším vynaložení času a sil. Tyto činnosti se označují jako dovednosti a návyky. Dovednost umožňuje vojákovi tvůrčím způsobem používat osvojené vědomosti v různých podmínkách jeho činnosti. Představuje připravenost vojáka k uvědomělému, tvůrčímu, rychlému a přesnému výkonu složitějších vojenských činností. Dovednosti vojáka se opírají o osvojené vědomosti, tvořící zautomatizované články dané činnosti. Návyk je zautomatizovaná složka uvědomělé činnosti. Umožňuje vojákovi (jedinci) vykonávat příslušnou činnost s minimálním vypětím sil, provádět ji rychle, přesně, lehce a vysoce efektivně. Osvobozuje vojáka od nutnosti nepřetržité vědomé kontroly vykonávání určitých úkonů a umožňuje mu soustředit se při plnění operačních úkolů na plnění

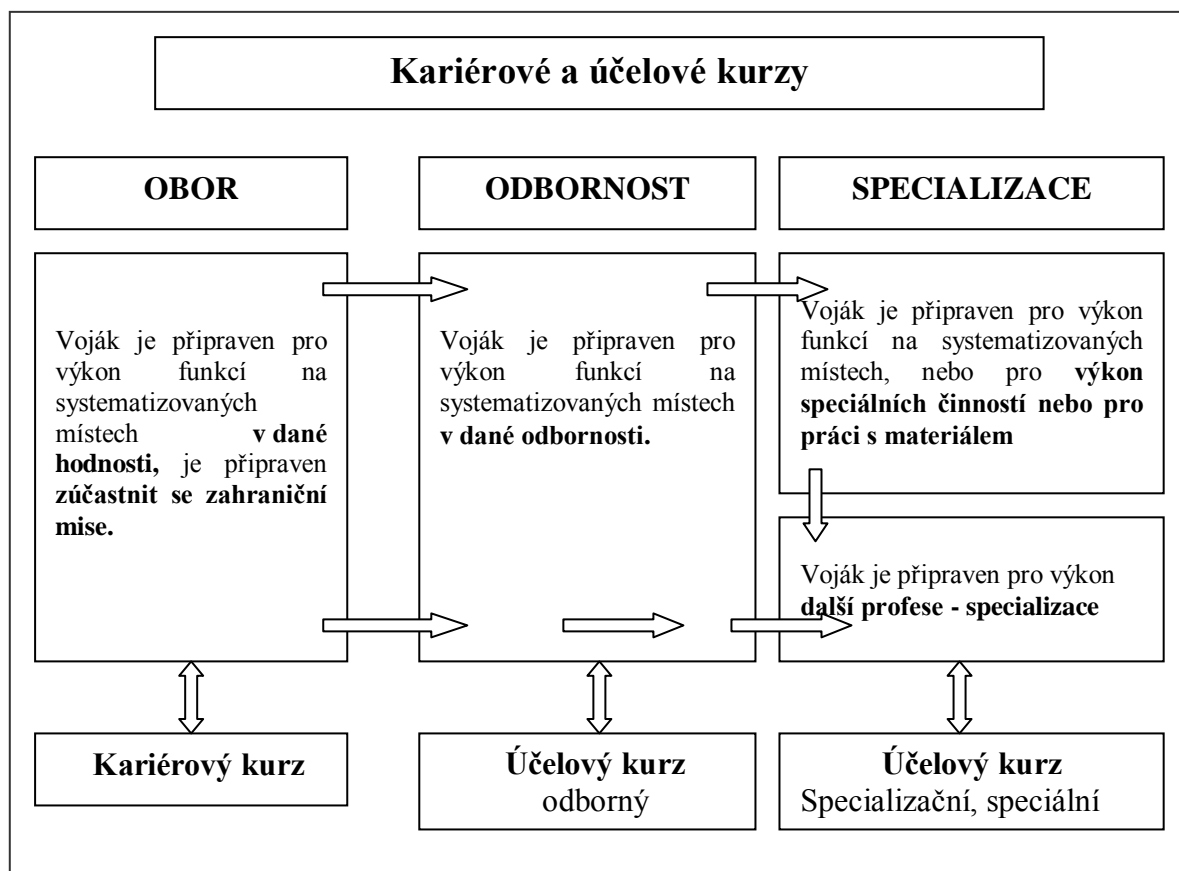
hlavního úkolu. Všechny druhy návyků spolu úzce souvisí a vzájemně se prolínají. Jejich osvojení a použití je nerozlučně spjata s intelektuální činností vojáka. V podmínkách AČR při plnění operačních úkolů dnes neexistuje specializace a odbornost, jejíž dokonalé osvojení nevyžaduje zvládnutí určitého komplexu jak rozumových, tak smyslových a pohybových návyků. Z plnění bojových operačních úkolů a obsluhy bojové techniky současně vyplývá i mimořádná aktuálnost a nutnost utváření kolektivních návyků vojáků jako předpokladu sladování a stmelování příslušného bojového kolektivu. Dovedností rozumíme učením získaný předpoklad ke správnému a rychlému vykonávání určité činnosti. Návykem rozumíme dovednost jakoby zautomatizovanou. Přitom může jít jak o návyky intelektuálního charakteru, tak i o pracovní dovednosti a návyky. Celý systém přípravy příslušníků AČR je komplex na sebe navazujících příprav, který řeší přípravu jednotlivce, jednotky, přípravu v různých výcvikových a vzdělávacích zařízeních AČR a také různé formy cvičení organizačních celků všech úrovní velení a řízení AČR. Příprava příslušníků AČR je z hlediska praktické realizace členěna do různých forem a kategorií. Jedná se o:

- základní výcvik;
- odbornou a speciální přípravu;
- přípravu jednotek
- přípravu velitelů a příslušníků štábů;
- přípravu ve školách a jiných vzdělávacích zařízeních;
- přípravu v rámci celoživotního vzdělávání⁽¹⁾

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006 –2011.

Česká republika a její profesionální armáda, Roušal J., 126 s

Česká republika a její profesionální armáda, Roušal J., 128 s

2.2.1 Základní výcvik

Základní výcvik představuje počáteční etapu přípravy vojenského profesionála na službu v armádě. Jejím cílem je poskytnout vojákům základní vojenské vědomosti a dovednosti, zvýšit jejich fyzickou zdatnost a zahájit formování vojáků, kteří jsou připraveni důsledně respektovat a plnit požadavky zákonů, základních řádů a dalších vojenských předpisů a podřizovat svou činnost potřebám AČR a životu v kolektivu jednotky. Důraz je položen na formování charakterových vlastností vojáků, jejich vůli po vítězství a bojovou připravenost, které vytvářejí předpoklady pro úspěšné splnění úkolů jednotlivce (i nejnižší jednotky) bez ohledu na jeho vojenskou odbornost a funkční zařazení. Základní výcvik trvá 3 měsíce a je rozdělen do čtyř fází tak, jak je uvedeno v další části.

První fáze „Jsem voják“ je jednou z nejdůležitějších fází, neboť všechny následný výcvik a závěrečná bojová připravenost vojáka vycházejí z výsledků prvních tří týdnů. V této fázi musí být maximálně využito výhod prvního kontaktu rekruta s vojenským životem a prostředím. Hlavním cílem první fáze základního výcviku je fyzická a psychická přeměna rekruta z občana (nevojáka, civilisty) na vojáka. První fáze je charakterizována vysokou náročností s limitním zatěžováním po odborné, fyzické a psychické stránce.

Druhá fáze „Střelecká příprava“ je zaměřena k získání maxima dovedností v praktické činnosti s ručními zbraněmi roje mechanizovaného družstva, zabezpečujícími jejich dovedné používání v boji a udržování v nepřetržité bojové pohotovosti.

Třetí fáze „Taktický výcvik jednotlivce“ je zaměřena na získání základních dovedností a návyků při pohybu vojáka na bojišti ve dne i v noci a procvičení činností za útoku. Tím jsou v první až třetí fázi vojáci procvičeni ve všech taktických činnostech (pochod, obrana, útok) a jsou vytvořeny předpoklady pro komplexní nepřetržitý výcvik. V této fázi jsou provedeny pěší pochody na 12 km a 15 km a v jejím závěru je provedeno závěrečné přezkoušení fyzické zdatnosti. Vyvrcholením třetí fáze je čtyřdenní nepřetržitý výcvik v rozsahu 72 hodin.

Po splnění úkolů cvičení a podmínek postupové zkoušky se všichni úspěšní vojáci zúčastní *„pocty absolventů“*, která je oceněním schopností překonat těžkosti základního výcviku včetně limitní fyzické a psychické zátěže. *Tímto oceněním je slavnostní předání baretu*, který symbolizuje oficiální přijetí do armády a připravenost pro zařazení do odborné a speciální přípravy a následného výcviku v jednotkách.

Čtvrtá fáze „Jsem profesionál!“ řeší nejnáročnější výcvik zaměřený na vyvrcholení střelecké a taktické přípravy. V taktické přípravě je výcvik zaměřen na zvládnutí činnosti v rámci taktických drilů. Základní výcvik je ukončen slavnostním vyřazením za účasti veřejnosti⁽¹⁾.

⁽¹⁾Číslo jednací 99046/2004-1618 Příprava, provedení a hodnocení vojenských cvičení. Praha: MO, 2005. *Příprava příslušníků AČR* 222 Pub-70-01-01 08-01-2007

2.2.2 Odborná a speciální příprava

Odborná a speciální příprava představuje přípravu jednotlivce se zaměřením a samostatné plnění úkolů v rámci vojenské odbornosti, která mu umožní zařazení na systemizované místo dle předurčení. Přitom se dále rozvíjí dovednosti a návyky, získané v základním výcviku, potřebné k plnění úkolů při případném nasazení do operace. Svým obsahem a zaměřením navazuje na základní výcvik. Doba trvání odborné a speciální přípravy je závislá na specifičnosti a náročnosti výcviku jednotlivých odborností a specializací. Odborná a speciální příprava je plánována v souladu s programy odborné a speciální přípravy a řízena instruktory výcviku. Je organizována u výcvikového zařízení (centra). Celý proces odborné a speciální přípravy zahrnuje oblast vševojskové, odborné a speciální přípravy. Cílem vševojskové přípravy je prohloubit získané vojenské vědomosti, dovednosti a návyky ze základního výcviku a současně zvýšit psychickou odolnost a fyzickou zdatnost vojáka. *Cílem odborné přípravy je upevňovat a dále rozvíjet základní vojenské návyky, způsoby chování a dovednosti, vytvářet a prohlubovat specifické odborné vědomosti a vypěstovat ve vojácích pocit sounáležitosti k jednotce, pocit zodpovědnosti k jejím ostatním příslušníkům a seznámit je s nejnovějšími poznatky a zkušenostmi z nasazení vojsk. Cílem speciální přípravy je naučit a zdokonalit vojáky v ovládnutí konkrétního druhu zbraně nebo vojenské techniky, sloužit činnost osádek, obsluhu a malých jednotek při plnění úkolů, získat oprávnění k obsluze zbraně, techniky nebo prostředku, potřebné k výkonu funkce. Součástí odborné a speciální přípravy jsou stáže u útvarů a zařízení AČR.* Po úspěšném splnění podmínek závěrečné zkoušky je voják vyřazen a připraven pro výkon základních funkcí u útvarů.

2.2.3 Příprava jednotek

Příprava jednotek je tvořena komplexem opatření, umožňujících zajistit dosažení plné připravenosti k operačnímu nasazení (bojovému použití) v celém spektru možných operací a podle jejich předurčení.

Cílem přípravy v jednotce je:

- dosáhnout sladěné činnosti samostatně vycvičených vojáků při plnění úkolů jednotky (týmu, družstva, čety, roty);
- naučit je plnění úkolů v sestavě jednotky, dovednému využívání zbraní a bojové techniky v různém operačním prostředí;
- zdokonalit velitele jednotek v řízení organizace, přípravy a plnění operačních úkolů a v organizaci zabezpečení jednotek;
- připravit jednotky k plnění operačních úkolů za použití konvenčních zbraní, zbraní hromadného ničení (ZHN)¹ vysoce přesných zbraňových systémů;
- formovat u příslušníků jednotek morální, bojové, psychické a fyzické kvality, vojenskou kázeň a zodpovědnost za splnění úkolu. ⁽¹⁾

⁽¹⁾DAVID, L. Teorie vojenského vyučování a výcviku. Vyškov: VVŠ PV, 1985.

¹ZHN - zbraně hromadného ničení

2.2.4 Příprava velitelů a příslušníků štáb

Příprava velitelů a příslušníků štábů je nepřetržitým procesem uchovávání a zdokonalování jejich schopností a dovedností organizovat přípravu a provedení bojových i nebojových operací, jejich zabezpečení a osvojení standardních i nestandardních postupů při řešení různorodých situací v průběhu přípravy a vedení všech druhů možných operací AČR.

Výchovný aspekt tohoto procesu spočívá v utváření žádoucích povahových vlastností příslušníků AČR. Uskutečňuje se na základě ustanovení zákonů, interních normativních aktů a rozhodnutí příslušných velitelů. ***Obsah přípravy velitelů a příslušníků štábů určuje nadřízený velitel v duchu svého záměru jak rozvíjet vědomosti a dovednosti svých podřízených.*** Přitom bere do úvahy všechny úkoly, činnosti a oblasti patřící do jejich působnosti nebo s nimi související. Patří mezi ně ***zejména vojensko-odborná činnost, koncepční činnost, operativní činnost a vedení lidí.***

Obsah přípravy velitelů a příslušníků štábů musí rozvíjet základní rysy každého profesionálního vojáka s důrazem na:

- vojenskou odbornou připravenost
- praktickou dovednost při obsluze a používání výzbroje a výstroje;
- sociální zralost, žádoucí morální a charakterové vlastnosti;
- fyzickou zdatnost a psychickou odolnost;
- jazykovou způsobilost⁽¹⁾.

⁽¹⁾DAVID, L. Teorie vojenského vyučování a výcviku. Vyškov: VVŠ PV, 1985.

2.2.5 Příprava ve školách a v jiných vzdělávacích zařízeních

Cílem přípravy příslušníků resortu MO je příprava vysoce kvalifikovaného vojenského profesionála v *systemu, který umožní příslušníkům resortu dosažení kvalifikačních předpokladů, stanovených pro služební zařazení na příslušné systemizované místo na počátku nebo i v průběhu vojenské kariéry*. Voják je služebně zařazován podle splněných kvalifikačních předpokladů a požadavků, dosažené odbornosti, odborné praxe a dalších požadavků stanovených pro jednotlivá systemizovaná místa:

- kvalifikační předpoklady;
- kvalifikační požadavky;
- jazyková způsobilost v anglickém jazyce podle STANAG 6001¹.

Kvalifikačním předpokladem se rozumí dosažení stanoveného minimálního stupně vzdělání, které se vyžaduje pro výkon služby vojáka na příslušném systemizovaném místě. Absolvováním určitého typu školy (střední škola s maturitou, vyšší odborná škola, vysoká škola – bakalářské studium, magisterské studium, doktorské studium).⁽¹⁾

⁽¹⁾ Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

¹ STANAG 6001 Jazyková zkouška STANAG 6001 poskytuje základ pro testování jazykových schopností zaměstnanců ve strukturách organizace NATO a armádě ČR.

Kvalifikačním požadavkem jsou odborné vědomosti a dovednosti, které jsou nutné a stanovené pro výkon práce na konkrétním systemizovaném místě. Patří sem kariérové i nekariérové kurzy, absolvování odborného studia, školení, výcviku a praxe, včetně stanovení jazykové způsobilosti a požadavku na stupeň utajení. Odborné požadavky u některých odborností mohou být získány absolvováním příslušného studia na střední nebo vysoké škole. Jazyková způsobilost v anglickém jazyce podle STANAG-6001 stanovuje požadavek na konkrétní jazykové schopnosti vojáků a občanských zaměstnanců komunikovat v anglickém jazyce, který je základním předpokladem pro dosažení interoperability¹ a kompatibility našich ozbrojených sil s armádami států NATO. U místa se jako základní kvalifikační požadavek stanovuje vždy nejvyšší kariérový kurz.

Příprava příslušníků AČR se uskutečňuje ve vojenských školách, civilních školách, školicích a výcvikových zařízeních (centrech) v tuzemsku i v zahraničí v rámci akreditovaných i neakreditovaných studijních programů². Liší se podle typu studia a požadavků na vzdělání v jednotlivých hodnostních sborech, podle oborů, odborností a vojenských specializací. Podobný, avšak specifický podle odborností a požadavků na jednotlivé funkce, je systém přípravy občanských zaměstnanců. Při absolvování škol a kurzů v zahraničí se provádí nostrifikace⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006 –2011

¹Interoperabilita - schopnost systémů vzájemně si poskytovat služby a efektivně spolupracovat

²Akreditace studijního programu - znamená oprávnění instituce, například vysoké školy, přijímat studenty, vyučovat a vydávat veřejně uznané diplomy v určitém oboru. Smyslem je zajištění přijatelné kvality výuky, kvalifikace učitelů atd. Akreditaci vysokoškolských studijních programů vydává v ČR Ministerstvo školství na základě doporučení Akreditační komise.

Nostrifikace je uznání platnosti studia, či získání kvalifikace (oprávnění) v zahraničí. Provádí ji orgán stanovený Ministerstvem školství (u akreditovaného vzdělání) a orgán Ministerstva obrany (u neakreditovaného vzdělávání).

Při volbě typu vzdělání a vzdělávacího zařízení pro přípravu vojenských profesionálů a občanských zaměstnanců resortu MO je rozhodující:

- záměr nadřízeného na další kariérní postup konkrétního jedince;
- efektivnost nákladů na vzdělání z hlediska jeho využití pro výkon zastávané (plánované) funkce;
- kapacita vzdělávacích zařízení a počet vyčleněných studijních míst pro danou součást MO (u zahraničních škol pro ČR).

Obsah vzdělávacích a výcvikových programů jednotlivých školicích zařízení musí vycházet:

- z požadavků stanovených pro jednotlivá služební místa, funkce
- z požadavku zadavatele (objednavatele) správce odbornosti na výstupní profil absolventa;
- z efektivnosti vynaložených prostředků vzhledem k intenzitě a době potřebné na přípravu vojáka⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006 –2011

2.2.6 Neakreditované vzdělávání

U míst pro vojáky z povolání se jako základní kvalifikační požadavky stanovují:

- rotmistrovský kurz pro místa se stanovenou hodnostírotného, rotmistra, nadrotmistra a štábního rotmistra;
- kurz velitelů družstev pro nejnižší velitelská místa v hodnostním sboru rotmistrů, kterými jsou např. místa velitelů družstev, osádek, obsluh, provozoven apod.;
- praporčický kurz pro místa se stanovenou hodností podpraporčíka a praporčíka;
- štábní praporčický kurz pro místa se stanovenou hodností nadpraporčíka a štábního praporčíka;
- důstojnický kurz pro místa se stanovenou hodností podporučíka, poručíka, nadporučíka a kapitána;
- kurz pro vyšší důstojníky pro místa se stanovenou hodností majora a podplukovníka;
- kurz generálního štábu pro místa se stanovenou hodností plukovníka a generálů⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

2.2.7 Příprava vojáků v hodnostním sboru důstojníků

– akreditované vzdělávání

Příprava důstojníků se uskutečňuje v akreditovaných typech studijních programů a v programech celoživotního vzdělávání. Typy studijních programů jsou bakalářský, magisterský a doktorský. Vysokoškolské vzdělávání se získává studiem v rámci výše uvedeného akreditovaného studijního programu, podle studijního plánu stanovenou formou studia. Forma studia vyjadřuje, zda jde o studium prezenční, distanční nebo o jejich kombinaci. Studijní programy jsou koncipovány tak, aby naplňovaly hlavní priority studia, jako je:

- získat odpovídající profesní kvalifikace a přípravu pro výzkumnou práci a další náročné odborné činnosti;
- vychovat všestranně připraveného vojenského profesionála – budoucího důstojníka;
- poskytnout teoretický základ kvalitního vysokoškolského vzdělání ve vojensko-odborně profilovaných oborech, umožňujících po absolvování odborného (aplikačního) kurzu výkon funkcí u vojsk;
- poskytnout vzdělání, které bude akceptovatelné a využitelné i ve druhé (civilní) kariéře po skončení služebního poměru⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

Příprava vojáků v hodnostním sboru důstojníků je prováděna na Univerzitě obrany¹ v těchto typech studijních programů:

- **bakalářský studijní program** je zaměřen na přípravu k výkonu povolání, při kterém se bezprostředně využívají soudobé poznatky a metody. Je kvalifikačním předpokladem vzdělání pro výkon služby na systemizovaném místě nižšího důstojníka do hodnosti kapitána. Standardní doba studia včetně praxe je 3 roky.

- **magisterský studijní program** je zaměřen na získávání teoretických poznatků založených na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti. Je určen pro nižší důstojníky jako kvalifikační předpoklad před ustanovením na systemizované místo v hodnosti majora a vyšší nebo vysláním do kurzu vyšších důstojníků. Magisterský studijní program navazuje na bakalářský studijní program. Standardní doba tohoto studia je nejméně 1 rok a nejvýše 3 roky. Souvislý magisterský studijní program je určen jako kvalifikační předpoklad před ustanovením na systemizované místo v hodnosti majora a vyšší, nebo před vysláním do kurzu vyšších důstojníků. V tomto případě je doba studia 5–6 let;

- **doktorský studijní program** je zaměřen na vědeckou výchovu a na přípravu k samostatné tvůrčí činnosti. Standardní doba studia je nejméně 3 a nejvýše 4 roky⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

¹ *Univerzita obrany v Brně - je jediná vojenská vysoká škola v České republice. Vznikla k 1. září 2004 sloučením tří bývalých vojenských vysokých škol – Vojenské akademie v Brně založené 1951, Vysoké vojenské školy pozemního vojska ve Vyškově založené 1947 a Vojenské lékařské akademie Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové obnovené 1988.*

Univerzita obrany je státní vysoká škola, která na rozdíl od veřejných vysokých škol, má omezenou samosprávu, není právnickou osobou, ale organizační složkou Ministerstva obrany a práva příslušející jinak ministru školství vůči vysokým školám vykonává ministr obrany.

2.2.8 Příprava vojáků v hodnostním sboru důstojníků

– neakreditované vzdělávání

Jedním ze zásadních důsledků dynamiky rozvoje posledního desetiletí je neustálé obnovování znalostí a dovedností umožňujících rozšiřování odborné způsobilosti. Tento přístup je základním principem zajišťujícím a garantujícím kvalitativní posun v ozbrojených silách, reagujících na progresivní rozvoj v rámci tzv. „informační společnosti“. ***Celoživotní vzdělávání v resortu MO je koncipováno jako systém povinného vzdělávání, vyplývajícího z kariérového řádu a systemizace funkcí, které reflektují dlouhodobé požadavky a úkoly AČR.*** Realizuje se systémem kariérových kurzů organizovaných ve všech typech škol a výcvikových zařízení (centrech). Kromě kariérových kurzů se zvyšování zejména praktických a speciálních znalostí a dovedností důstojnického sboru uskutečňuje v odborných, účelových a jiných kurzech. Na celoživotním vzdělávání se podílejí všechny subjekty zařazené do vzdělávací soustavy resortu obrany. Celoživotní vzdělávání je umožněno v průběhu kariéry všem příslušníkům resortu MO a je řízené na základě služební kariéry. Příprava vojáků v hodnostním sboru důstojníků probíhá v novém systému přípravy na Vojenské akademii¹ ve Vyškově⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

¹ Velitelství výcviku – Vojenská akademie (VeV-VA) je předurčena k zajišťování rozvoje doktrinální soustavy v AČR, k organizaci a provádění základní, odborné a speciální přípravy, kariérového vojenského vzdělávání a výcviku důstojníků, praporčíků a rotmistrů a přípravy příslušníků aktivní zálohy, k zajišťování modernizace a rozvoje výcvikových zařízení VVP AČR, simulačních a trenažerových technologií AČR. VeV-VA je resortním vzdělávacím a výcvikovým zařízením (resortní školou) Ministerstva obrany ČR.

Jsou to tyto kurzy:

- **(základní) důstojnický kurz** – jeho absolvování, jako základního typu studia, je podmínkou pro jmenování do důstojnické hodnosti jako základního typu studia a je určen pro:
 - § vojáky s civilním vysokoškolským vzděláním v bakalářském nebo magisterském studijním programu;
 - § pro studenty Univerzity obrany, kteří před zahájením studia absolvovali základní výcvik v trvání 3 měsíců;
 - § vojáky z hodnostního sboru praporčíků a poddůstojníků s minimálně bakalářským vzděláním.

Připravuje vojáky na plnění úkolů v důstojnickém sboru s potřebnými vševojskovými dovednostmi. Absolventi získají vševojskové manažerské vzdělání odpovídající stupni četa. Kurz je ukončen závěrečnou zkouškou a vyřazením.

- **odborný důstojnický kurz** – je vojenský kurz určený k profesní odborné přípravě absolventů základního důstojnického kurzu (absolventů civilních vysokých škol) před zařazením na první služební místo, se stanovenou první hodností v hodnostním sboru nižších nebo vyšších důstojníků. Vybrané specializace (např. lékaři, psychologové, právníci, geografové atd.) budou absolvovat odborný důstojnický kurz jinými formami (např. formou atestací, stáží u útvaru apod.)⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

Poddůstojníci a praporčíci z praxe absolvují odborný důstojnický kurz ve zkrácené podobě. Příprava je realizována na Vojenské akademii ve Vyškově v součinnosti s útvary a zařízeními AČR. Absolventi kurzu získají odborné vzdělání pro výkon služby na systemizovaném místě velitel čety , zástupce velitele roty , nebo odborných místech na štábech jim na roveň postavených do hodnosti kapitána. Kurz je přizpůsoben požadavkům na přípravu jednotlivých odborností a je ukončen závěrečnou odbornou zkouškou a vyřazením.

- **kurz velitelů rot** – připravuje vojáky v hodnosti nadporučíka s praxí u vojsk, předurčené na systemizované místo velitele roty (baterie).

Kurz je organizován formou účelového velitelského kurzu a je ukončen závěrečnou zkouškou a vyřazením.

- **aplikační kurz** – je určen pro studenty a absolventy bakalářských studijních programů Univerzity obrany a je další formou přípravy důstojníků.

Dělí se na dvě části:

§ základní část (základní aplikační kurz), realizovanou v průběhu studia zpravidla mezi 1. a 2. ročníkem a mezi 2. a 3. ročníkem;

§ odbornou část (odborný aplikační kurz), realizovanou po absolvování studia, která profiluje absolventa Univerzity obrany k zařazení na první služební místo a je prováděna na VA ve Vyškově.

Základní část aplikačního kurzu je ukončena zkouškou, odborná část je ukončena závěrečnou zkouškou a vyřazením⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

Cílem obou částí aplikačního kurzu je připravit studenty bakalářského studia Univerzity obrany v oblasti vojenské přípravy pro výkon služby na systemizovaném místě velitel čety, zástupce velitele roty nebo odborných místech na štábech jim na roveň postavených do hodnosti kapitána. Systém přípravy vojáků v hodnostním sboru nižších nebo vyšších důstojníků na systemizovaná místa v dalších hodnostech je realizován u Univerzity obrany v těchto kurzech:

- ***kurz pro vyšší důstojníky*** – je kariérový kurz určený pro kapitány s ukončeným magisterským vzděláním, vybrané ke jmenování do hodnosti majora. Součástí kurzu je příprava pro výkon státní správy. Kurz je ukončen závěrečnou zkouškou.
- ***kurz generálního štábu*** – je kariérový kurz určený pro přípravu vyšších důstojníků na vybraná místa se stanovenou hodností plukovník, brigádní generál. Podmínkou pro vyslání do kurzu je ukončené magisterské vzdělání,

absolvování kurzu vyšších důstojníků a dosažení hodnosti podplukovník. Součástí kurzu je příprava pro výkon státní správy. Kurz se ukončuje závěrečnou prací, obhajobou závěrečné práce a závěrečnou zkouškou. Absolventům je přiznáno označení důstojník generálního štábu (gšt.).

Důstojníci se mohou připravovat v kariérových kurzech i v zahraničních školicích a výcvikových zařízeních (centrech)⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

2.2.9 Příprava vojáků v hodnostním sboru rotmistrů (budoucích poddůstojníků) a praporčíků

– neakreditované vzdělávání

Vybraným vojákům, kteří budou postupovat z nižšího hodnostního sboru rotmistrů (budoucích poddůstojníků) do hodnostního sboru praporčíků, případně pro zájemce z řad občanských zaměstnanců resortu MO se středním vzděláním s výučním listem k získání předepsaného stupně středního vzdělání s maturitní zkouškou, bude umožněno získání (doplnění) středního vzdělání s maturitní zkouškou v tříletém dálkovém, distančním nebo kombinovaném vzdělávání nebo ve dvouletém nástavbovém denním vzdělávání na vojenské střední škole. Prioritou výše uvedeného vzdělávacího programu je připravit flexibilního, všeobecně vzdělaného absolventa jak po stránce jazykové, humanitní, technické, přírodovědné, tak i po stránce psychologické a právní. Absolvent získá všeobecný rozhled a návyk „naučit se učit“ a tím pružně reagovat na možnosti odborného zaškolení či přeškolení v rámci odborné kariérové přípravy a dalšího celoživotního vzdělávání⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

2.3 Celoživotní vzdělávání

Celoživotní vzdělávání zahrnuje učení od předškolního až po důchodový věk, včetně celého spektra formalizovaného i neformalizovaného vzdělávání. Celoživotní vzdělávání je chápáno jako veškeré vzdělávací aktivity realizované po celý život s cílem zlepšit vědomosti, dovednosti a kvalifikovanost z hlediska osobního, občanského, sociálního i profesního. Důležitým principem pro jednotlivce jako subjekt celoživotního vzdělávání je rovnost příležitostí a kvalita učení.

V podmínkách AČR reprezentuje celý systém přípravy včetně přípravy na tzv. II. kariéru (tj. období po ukončení závazku – civilní kariéru)⁽¹⁾.

⁽¹⁾Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006–2011

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Cíl práce

Základním cílem práce je zjistit názory profesionálních vojáků ve Strakonících na kvalitu vzdělávání profesionálních vojáků a jejich motivaci ke sebevzdělávání mimo tento systém.

Na základě získaných dat by mohli být vypracovány návrhy na změny, které by vedly ke zlepšení současné situace v oblasti kvality vzdělávání profesionálních vojáků.

3.2 Hypotéza:

Voják profesionál, který splnil odbornou a jazykovou přípravu v systému vzdělávání AČR, v praxi řeší další sebevzdělání a svou profesní přípravu hodnotí jako málo kvalitní.

3.3 Projekt průzkumu

K dosažení cíle práce byla zvolena metoda průzkumu pomocí kvantitativní metody - sběrem dat anonymním dotazníkem.

Výběrový soubor byl tvořen vojáky různých věkových kategorií, na různých pozicích u vojenského útvaru ve Strakonících. Výběrový soubor tvořilo 60 vojáků a to 30 z hodnostního sboru rotmistrů a praporčíků a 30 z hodnostního sboru důstojníků. Tento výběr byl záměrný pro pozdější porovnání těchto skupin. Bylo rozdáno 60 dotazníků, z celkového počtu byla stejná návratnost, přičemž nemusel být žádný vyřazen (např. z důvodu nezodpovězení otázky nebo označení více odpovědí) .

Po vyhodnocení a uspořádání výsledků do tabulek a grafů , byly vidět přehledné statistické výsledky, které ale nehovořily v rovině osobnostní a motivační u respondentů. Zvolila jsem doplňkovou metodu průzkumu – standardizovaný rozhovor. Tím průzkum dostal nový rozměr v kombinaci kvantitativní a kvalitativní metody získání dat . Rozhovor byl předložen 30 respondentům, kteří splňovali jednu podmínku. Všichni dotazovaní studují mimo sektor AČR. Vzorek nebyl limitován pohlavím , bylo zde pouze rozdělení do hodnostních sborů jako u dotazníku. Odpovídalo tedy 15 důstojníků a 15 praporčíků a rotmistrů.

Základní část standardizovaného rozhovoru byla zaměřena na základní otázky typu pohlaví, věk, rodinný stav , nejvyšší dokončené vzdělání. Stěžejní částí rozhovoru byla otázka na klasifikace důvodů soukromého vzdělávání.

Respondentovi bylo nabídnuto 5 možností: změna životního stylu, změna životních hodnot, příprava změny pracovní role – rekvalifikace, a ostatní důvody. Na tuto otázku navazovala specifikace důvodů vzdělávání vlastním slovním vyjádřením respondenta. Rozvržení standardizovaného rozhovoru umožnilo následné kvantitativní vyhodnocení 1. a 2.úrovně. Nejzajímavější jsou výsledky kvalitativního vyhodnocení.

3.4 Základní výzkumná strategie

Průzkum systému vzdělávání profesionálních vojáků ve Strakonících byl proveden prostřednictvím anonymního dotazníku , který probíhal v těchto krocích:

- stanovení cíle průzkumu,
- výběr metody průzkumu k získání dat,
- výběr zkoumaných osob,
- sběr dat,
- vyhodnocení jednotlivých dotazníků,
- závěry průzkumu

Potřebná data byla získána pomocí anonymního dotazníku předloženého vojákům na tištěném formuláři.

Dotazník obsahuje 9 uzavřených otázek, dotazovaní vybírali pouze jednu odpověď z nabízených možností, kdy škála odpovědí na 7 otázek obsahuje 4 stupně (100-85% kvalitní, 84-50% dostačující, 49-25% uspokojivé, 24-0% neuspokojivé). Tato škála byla užita proto, aby eliminovala tendence mnohých vojáků odpovídat neurčitě, např. v oblasti průměru. V úvodu dotazníku je rozřazovací otázka , která zjišťuje příslušnost vojáka v hodnostním sboru. Na závěr dotazníku je zařazena otázka týkající se motivace vojáka , který se vzdělává mimo systém Armády ČR. Pochopitelně ji vyplňuje pouze respondent, který v současnosti se sebevzdělává. Součástí dotazníku je úvodní část, kde je vysvětlen cíl , účel dotazníku a poděkování.

3.5 Výběr zkoumaných osob

Výběrový soubor je tvořen vojáky různých věkových kategorií, na různých pozicích u vojenského útvaru¹ ve Strakonících. Výběrový soubor tvořilo 60 vojáků a to 30 z hodnostního sboru² rotmistrů a praporčíků a 30 z hodnostního sboru důstojníků. Tento výběr byl záměrný pro pozdější porovnání těchto skupin. Bylo rozdáno 60 dotazníků, z celkového počtu byla stejná návratnost, přičemž nemusel být žádný vyřazen (např. z důvodu nezodpovězení otázky nebo označení více odpovědí) . K tomu jistě přispěl i předprůzkum. Zde jsem si na třech respondentech testovala srozumitelnost dotazníku.

¹vojenský útvar - je vojenská jednotka, jejíž plný početní stav čítá v závislosti na době a zemi sílu 300-1500 mužů. Obvykle se člení na roty a sdružují se do pluků, brigád či případně rovnou divizí.

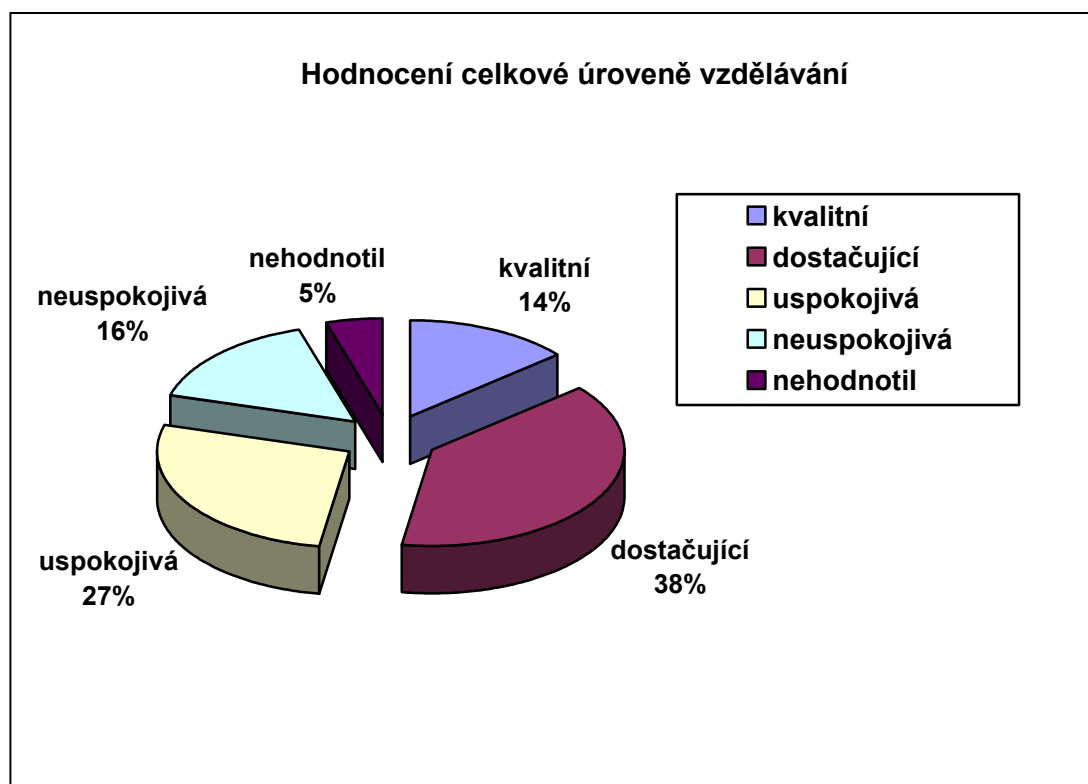
²vojenská hodnost - definuje postavení a pravomoci vojáka v hierarchii armády. Je-li třeba určit vztah nadřazenosti-podřazenosti mezi dvěma vojáky stejných hodností, je ve většině armád považován za nadřazeného ten, který je služebně starší. V některých ohledech může být nadřazenost určená hodnostmi potlačena rozdělením pravomocí plynoucím z funkce dotyčných . Vojáci se dle hodností člení do základních skupin: mužstvo, poddůstojníci (rotmistři a praporčíci), důstojníci a generálové.

3.6 Výsledky průzkumu – dotazník

Jednotlivé odpovědi jsou vyjádřeny v tabulkách a grafech. Nejprve je provedeno vyhodnocení v rámci kategorií dvou hodnotných sborů. Navazuje porovnání obou skupin a celkové výsledky.

Dotazník je rozdělen na dvě stěžejní části. První část se zabývá vlastním hodnocením respondentů kvality vzdělávání, kterou již v armádě prošli. Druhá část jsou odpovědi na důvody dalšího sebevzdělávání mimo systém armády. Tyto dvě části jsou vyhodnocovány odděleně.

ROTMISTROVSKÝ A PRAPORČICKÝ SBOR

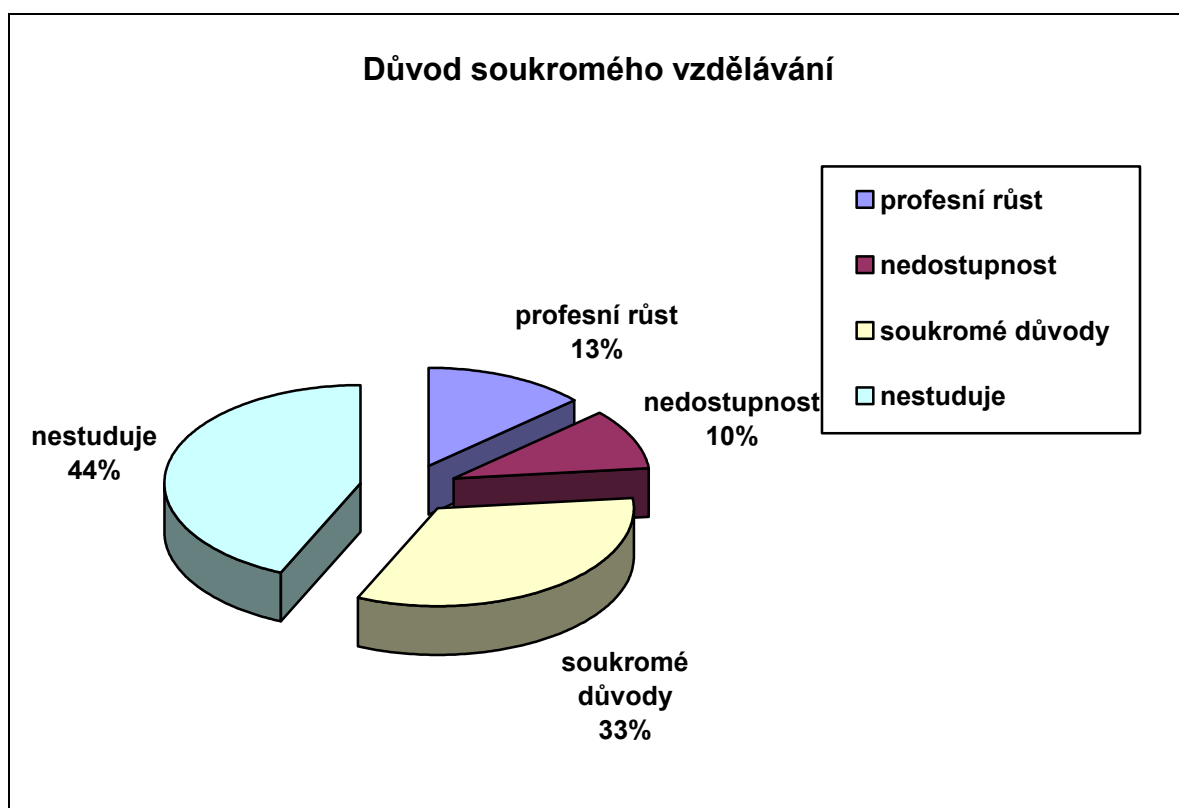
Graf č. 1: Rotmistrovský a praporčický sbor – hodnocení celkové úrovně vzdělávání

Zhodnocení úrovně kvality vzdělávání	kvalitní	dostačující	uspokojivá	neuspokojivá	nehodnotil
Počet respondentů	29	81	57	33	10
Vyjádření v %	13,8	38,45	27,14	15,71	4,76

Tento diagram vypovídá o vlastním hodnocení, co si myslí o úrovni vzdělávání v AČR, po nástupu do aktivní služby příslušníci rotmistrovského a praporčického sboru, při jejich přípravě na výkon funkce a odbornosti.

Největší část dotazovaných si myslí, že příprava je dostačující – stupeň hodnocení 2, ale jen o něco menší část dotazovaných vypovídá, že je uspokojivá - stupeň hodnocení 3. Nejméně odpovědí je zastoupeno pro nejvyšší stupeň hodnocení 1 – kvalitní.

ROTMISTROVSKÝ A PRAPORČICKÝ SBOR

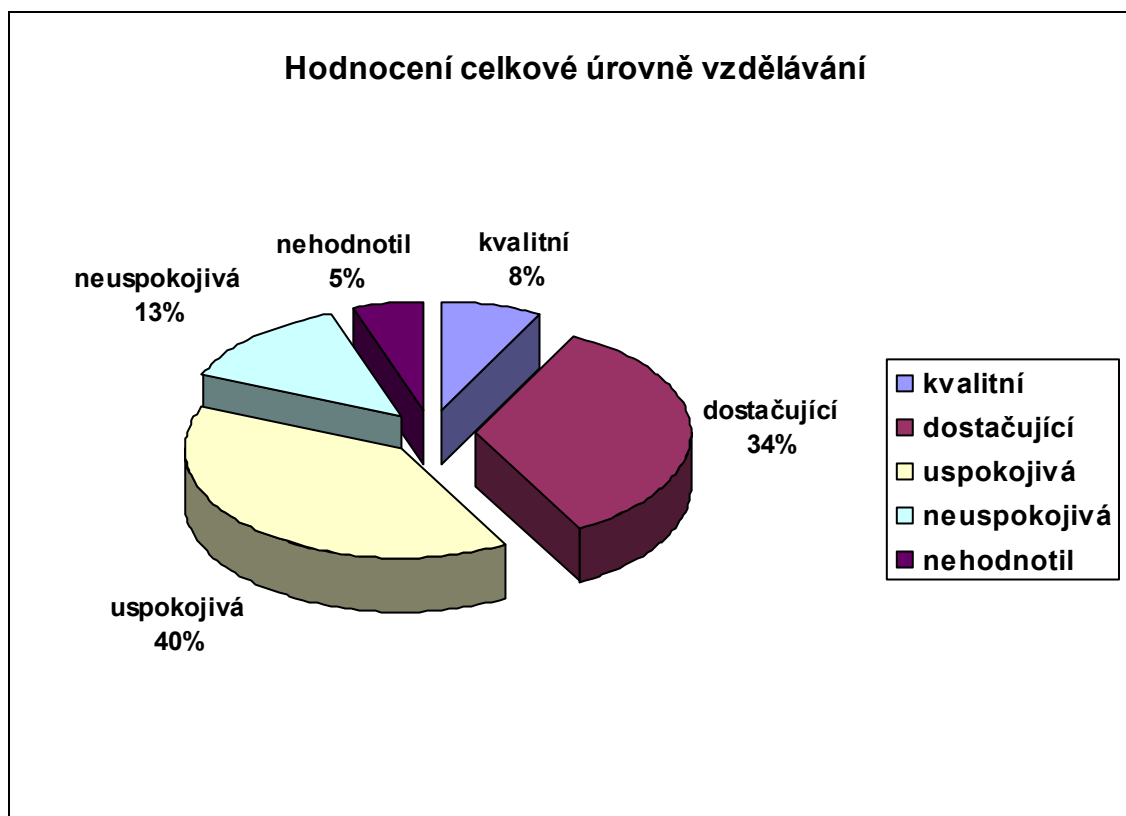

Graf č. 2: Rotmistrovský a praporčický sbor – důvod soukromého vzdělávání

Důvody soukromého vzdělávání	další profesionální růst	nedostupnost	soukromé důvody	nestuduje
Počet respondentů	4	3	10	13
Vyjádření v %	13,33	10	33,33	43,33

Tento diagram vypovídá o důvodech, které vedou příslušníky rotmistrovského a praporčického sboru, k tomu, že své vzdělání doplňují jinou formou, než jim nabízí systém vzdělávání v AČR. Největší část dotazovaných vypovídá, že dále své vzdělání nerozšiřuje. Nejméně odpovědí studujících mimo sektor AČR, je pro nedostupnost určitého typu vzdělání v AČR, například: zvláštní odbornosti, které armáda nemá možnosti zajistit vlastními silami nebo zájemce o obor nedostane souhlas z důvodu personálního zařazení (obor není třeba k výkonu funkce). Z celkového počtu 30 respondentů studuje 17 tj. 56,66%.

DŮSTOJNICKÝ SBOR

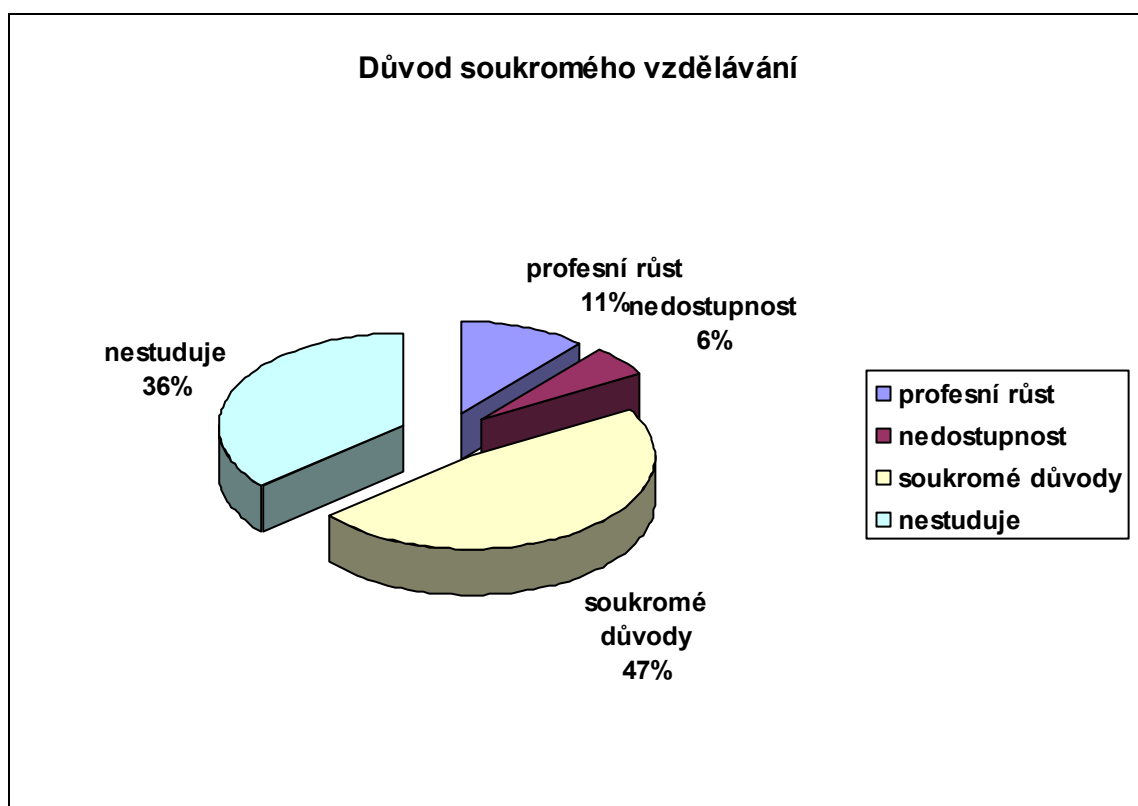

Graf č. 3: Důstojnický sbor – hodnocení celkové úrovně vzdělávání

Zhodnocení úrovně kvality vzdělávání	kvalitní	dostačující	uspokojivá	neuspokojivá	nehodnotil
Počet respondentů	16	72	83	28	11
Vyjádření v %	7,61	34,28	39,52	13,33	5,23

Tento diagram vypovídá o vlastním hodnocení, co si myslí o úrovni vzdělávání v AČR, po nástupu do aktivní služby příslušníci důstojnického sboru, při jejich přípravě na výkon funkce a odbornosti. Největší část dotazovaných si myslí, že příprava je uspokojivá – stupeň hodnocení 3, ale stejně velká část dotazovaných vypovídá, že je dostačující - stupeň hodnocení 2. Nejméně odpovědí je zastoupeno pro nejvyšší stupeň hodnocení 1 – kvalitní.

DŮSTOJNICKÝ SBOR

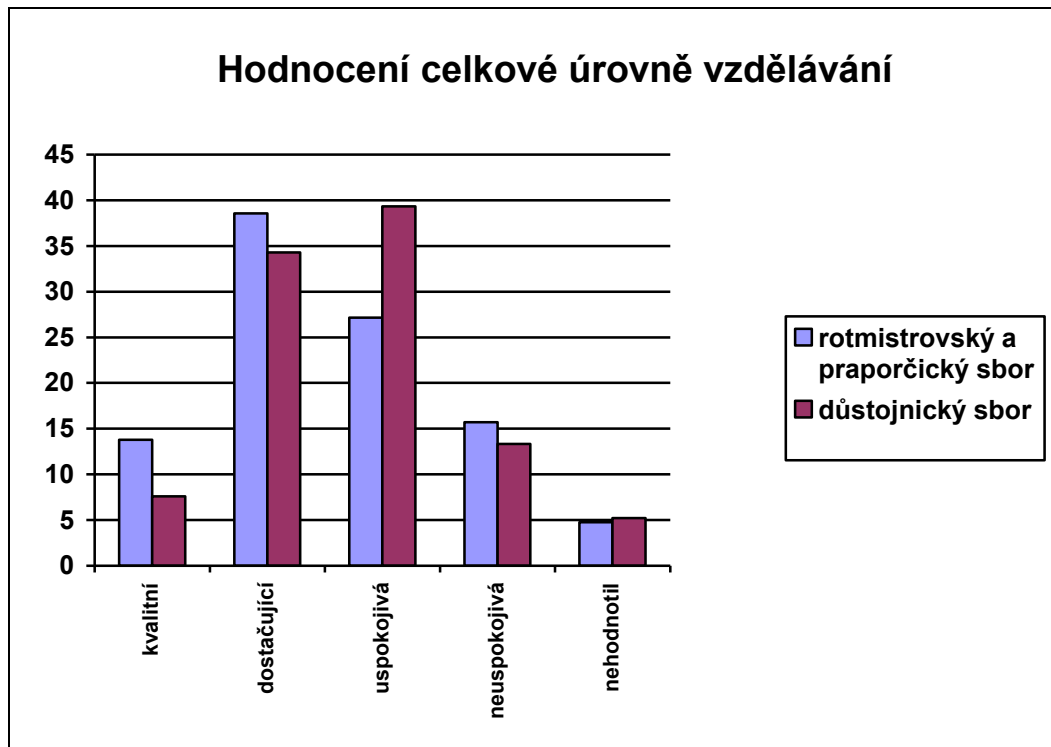

Graf č. 4: Důstojnický sbor – důvod soukromého vzdělávání

Důvody soukromého vzdělávání	další profesionální růst	nedostupnost	soukromé důvody	nestuduje
Počet respondentů	4	2	11	13
Vyjádření v %	13,33	6,66	36,66	43,33

Tento diagram vypovídá o důvodech, které vedou příslušníky důstojnického sboru, k tomu, že své vzdělání doplňují jinou formou, než jim nabízí systém vzdělávání v AČR. Největší část dotazovaných vypovídá o sebevzdělávání z důvodů soukromých aktivit a zájmů. Nejméně odpovědí studujících mimo sektor AČR, je pro nedostupnost určitého typu vzdělání v AČR, například : zvláštní odbornosti, které armáda nemá možnosti zajistit vlastními silami, nebo zájemce o obor nedostane souhlas z důvodu personálního zařazení (obor není třeba k výkonu funkce). Z celkového počtu 30 respondentů studuje 17 tj. 56,66%.

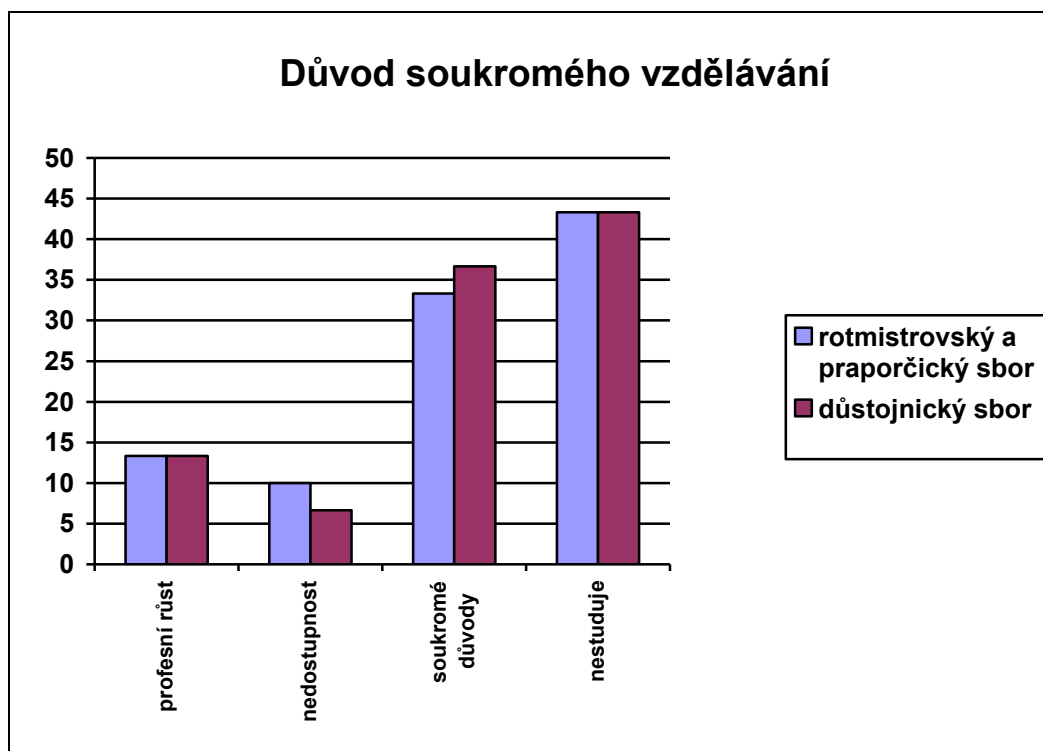
POROVNÁNÍ SKUPIN RESPONDENTŮ

Graf č. 5: Porovnání obou skupin respondentů – hodnocení celkové úrovně vzdělávání

Graf znázorňuje porovnání skupin respondentů hodnostních sborů. Vypovídá o tom jak jednotlivé skupiny hodnotí úroveň vzdělávání v systému AČR. Nižší hodnostní sbor hodnotí úroveň vzdělávání výše, než sbor důstojníků, to pak dále souvisí s větším počtem sebevzdělávajících se důstojníků.

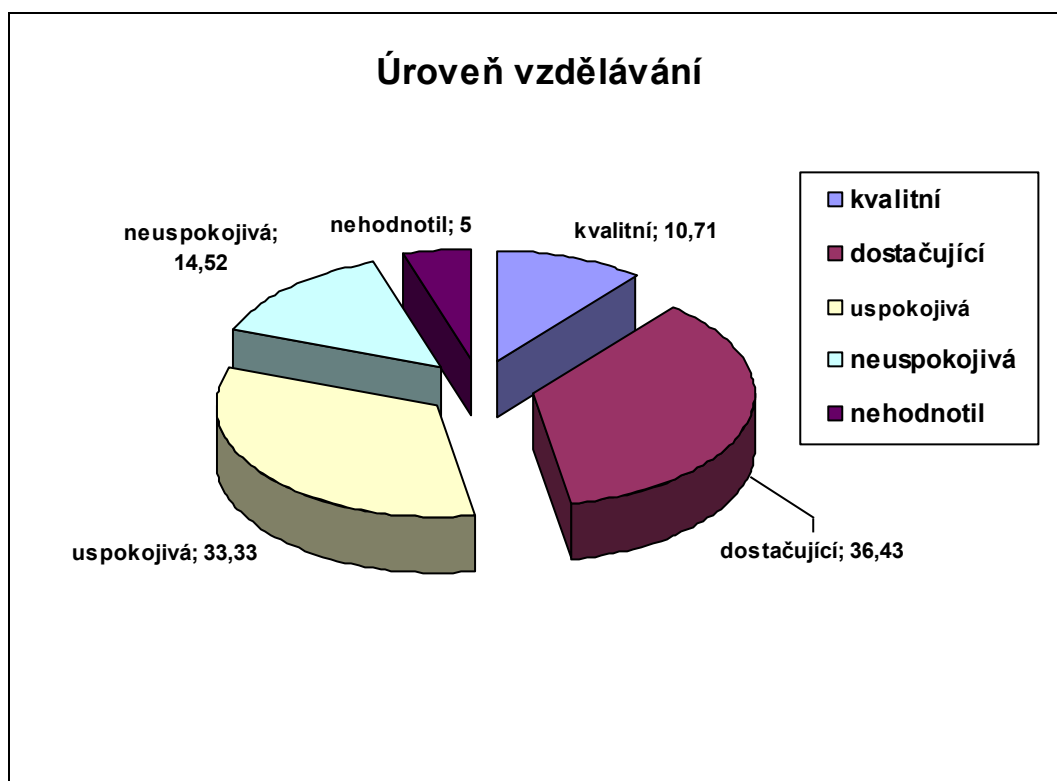
POROVNÁNÍ SKUPIN RESPONDENTŮ

Graf č. 6: Porovnání obou skupin respondentů – důvod soukromého vzdělávání

Graf znázorňuje porovnání skupin respondentů hodnostních sborů. Vypovídá o tom jak jednotlivé skupiny řeší své sebezvzdělávání mimo systém AČR. Nižší hodnostní sbor studuje z důvodu nedostupnosti vzdělání. Vyšší hodnostní sbor se sebezvzdělává více ze soukromých důvodů.

Celkové hodnocení:

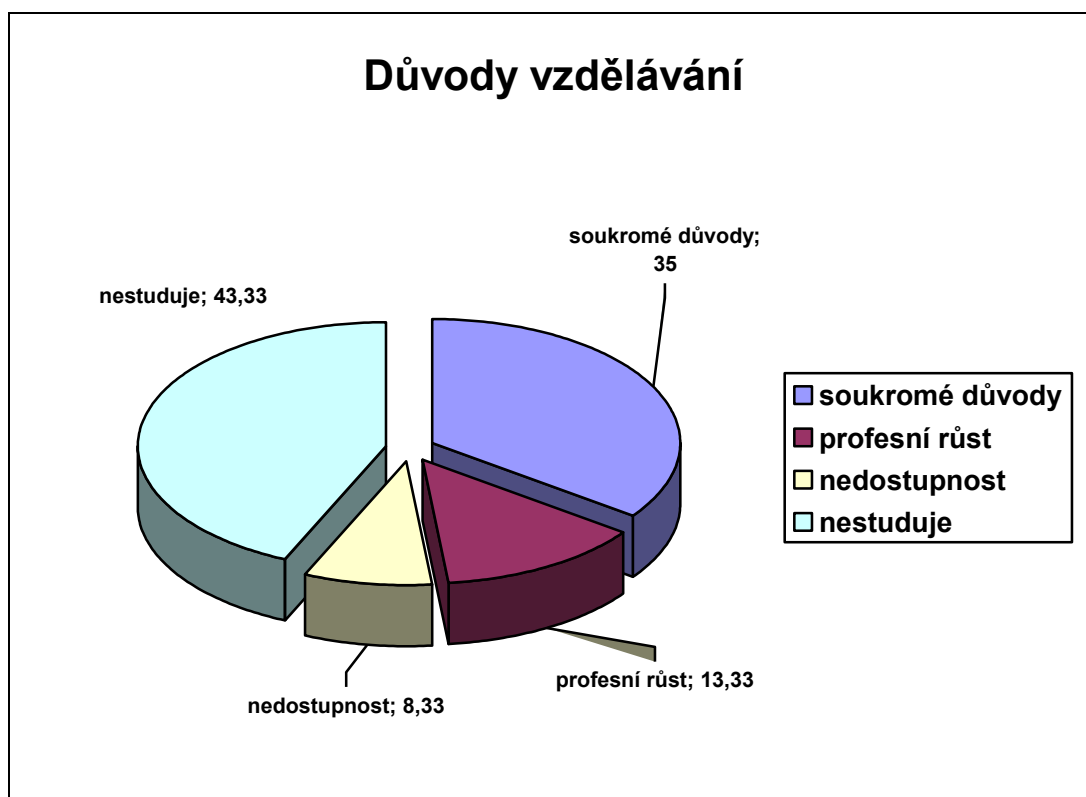

Graf č. 7: Celkové výsledky – zhodnocení úrovně kvality vzdělávání

Zhodnocení úrovně kvality vzdělávání	kvalitní	dostačující	uspokojivá	neuspokojivá	nehodnotil
Počet respondentů	45	153	140	61	21
Vyjádření v %	10,71	36,43	33,33	14,52	5

V grafu jsou zobrazeny konečné celkové výsledky, sloučením obou skupin respondentů (rotmistrovského, praporčického a důstojnického sboru příslušníků AČR). Vypovídá o vlastním hodnocení příslušníků AČR, co si myslí o úrovni vzdělávání v AČR po nástupu do aktivní služby, při jejich přípravě na výkon funkce a odbornosti. Největší část dotazovaných si myslí, že příprava je dostačující – stupeň hodnocení 2, ale stejně velká část dotazovaných vypovídá, že je pouze uspokojivá - stupeň hodnocení 3. Nejméně odpovědí je zastoupeno pro nejvyšší stupeň hodnocení 1 – kvalitní.

Celkové hodnocení:

Graf č. 8: Celkové výsledky – zhodnocení důvodů dalšího vzdělávání

Důvody soukromého vzdělávání	další profesionální růst	nedostupnost	soukromé důvody	nestuduje
Počet respondentů	8	5	21	26
Vyjádření v %	13,33	8,33	35	43,33

V grafu jsou zobrazeny konečné celkové výsledky, sloučením obou skupin respondentů (rotmistrovského, praporčického a důstojnického sboru příslušníků AČR). Vypovídá o důvodech, které je vedou k tomu, že své vzdělání doplňují jinou formou, než jim nabízí systém vzdělávání v AČR. Největší část dotazovaných se mimo systém vzdělávání v AČR již nevzdělává. Poměrně velká část respondentů vypovídá o sebevzdělávání z důvodů soukromých aktivit a zájmů. Nejméně odpovědí studujících mimo sektor AČR, je pro nedostupnost určitého typu vzdělání v AČR, například : zvláštní odbornosti, které armáda nemá možnosti zajistit

vlastními silami, nebo zájemce o obor nedostane souhlas z důvodu personálního zařazení (obor není třeba k výkonu funkce).

Nejzajímavější je skupina udávající důvod – profesní růst, to by znamenalo, že studují mimo systém vzdělávání AČR, ale aby naplnili své ambice, přesto že jim to systém nedovoluje (většinou se jedná o doplnění výše vzdělání pro přestup mezi hodnostními sbory).

Z celkového počtu 60 respondentů studuje 34 tj. 56,66%.

3.7 Výsledky průzkumu – standardizovaný rozhovor

Rozhovor byl předložen 30 respondentům, kteří splňovali jednu podmínku, dotazovaní studují i mimo sektor AČR. Vzorek nebyl limitován pohlavím, bylo zde pouze rozdělení do hodnostních sborů jako u dotazníku. Odpovídalo tedy 15 důstojníků a 15 praporčíků a rotmistrů.

Standardizovaný rozhovor – vyhodnocení kvantitativní 1.úroveň kazuistických případů

1. Hodnostní sbor :

rotmistrů a praporčíků.....15.....

důstojníků.....15.....

2. Pohlaví:

muž16.....

žena.....14.....

3.Vaše věková kategorie:

20-29 let.....9.....

30-39 let.....15.....

40 - 49 let6.....

50 let a výše.....0.....

4.Váš rodinný stav:

svobodný/svobodná13.....

ženatý/vdaná12.....

rozvedený/rozvedená.....5.....

5. Počet dětí :

0	14....
1	10....
2	6....
3 a více	0....

6. Nejvyšší dokončené vzdělání:

střední UO	3....
střední s maturitou.....	12....
vysokoškolské.....	15....

7. Důvody soukromého vzdělávání:

změna životního stylu	2....
změna životních hodnot.....	9....
příprava změny pracovní role – rekvalifikace	4....
osobní zájmy, koníčky	11....
ostatní důvody.....	4....

Z odpovědí vyplývá, že více studují při zaměstnání svobodní a bezdětní, dále zadaní s jedním dítětem. Mohou tedy více času věnovat studiu. Nejpočetnější studující věková kategorie je mezi 30 až 39 lety a vysokoškoláci. Tedy lidé po středně dlouhé praxi, s vyšším společenským rozhledem. Studium řeší nejen své osobní zájmy a koníčky, ale došli již k mezníku naplnění dalších vyšších životních hodnot.

Standardizovaný rozhovor – vyhodnocení kvantitativní 2.úroveň kazuistických případů, vztah muži X ženy a jejich důvody ke sebevzdělávání

Důvody soukromého vzdělávání:

	žena	muž
změna životního stylu	1.....	1.....
změna životních hodnot.....	4.....	5.....
příprava změny pracovní role – rekvalifikace	2.....	2.....
osobní zájmy, koníčky	6.....	5.....
ostatní důvody.....	1.....	3.....

Ve 4 kategoriích je početní shoda odpovědí. Nápadně odlišná je kategorie „ostatní důvody“. Zde muži volili vícekrát než ženy.

Standardizovaný rozhovor – vyhodnocení kvantitativní 2.úroveň vztah rotmistři a praporčíci X důstojníci a jejich důvody ke sebevzdělávání

Důvody soukromého vzdělávání:

	rotmistři a praporčíci	důstojníci
změna životního stylu	1.....	1.....
změna životních hodnot.....	6.....	3.....
příprava změny pracovní role – rekvalifikace	1.....	3.....
osobní zájmy, koníčky	5.....	6.....
ostatní důvody.....	2.....	2.....

V kategoriích změna životního stylu, osobní zájmy a koníčky, ostatní důvody je početní shoda odpovědí. U kategorie změna životních hodnot, skupina nižšího hodnostního sboru volila tuto odpověď vícekrát, to vypovídá o přehodnocení postavení k vyššímu vzdělání.

Standardizovaný rozhovor – vyhodnocení kvalitativní 2.úroveň

Závěrečnou částí standardizovaného rozhovoru byla specifikace důvodů vzdělávání vlastním slovním vyjádřením respondenta. Odpovědi jsem zkompletovala do tří samostatných kategorií : *závažné důvody*, *zájmové aktivity*, *zvláštní důvody*. Na závěr uvádím nečastější a nejzajímavější odpovědi.

Účast na rozhovoru neodmítl žádný respondent, bylo tedy provedeno celkem 30 rozhovorů. Volná odpověď na závěr byla někdy přijata s rozpaky , jindy respondenti se vyjadřovali bezprostředně. Každý nakonec dovedl ,třeba jen krátce, vyjádřit své osobní důvody a motivaci k studiu.

závažné důvody

- nejistá budoucnost (samoživitelka)
- vývoj techniky a specializace (4 odpovědi z 30)
- rekvalifikace a dosažení vyššího vzdělání (7 odpovědí z 30)
- rozšíření jazykových znalosti (5 odpovědí z 30)

zájmové aktivity

- výchova ke zdraví
- řízení plavidel
- zvláštní způsoby zemědělství – chov koní
- kurzy komunikace

zvláštní důvody

- A proč ne?
- Chci směřovat jinam.
- Lepší využití času po rozvodu.
- Splnění životního snu být zdravotní sestrou.

4 ZÁVĚR

Bakalářská práce se skládá ze čtyř částí.

Úvodní část je zaměřena na formulaci problému k tématu bakalářské práce a zamyšlení nad vnímáním armády v současné době na veřejnosti.

Druhá část se zabývá aktuálním systémem vzdělávání profesionálních vojáků v Armádě České republiky.

Třetí část rozebírá systém přípravy vojenských profesionálů.

Závěrečná část je věnována názorům na kvalitu současného systému přípravy vojenských profesionálů a zdůvodnění jejich dalšího sebevzdělávání mimo tento nastavený systém.

Každý voják profesionál během své vojenské kariéry prošel řadu kurzů. Své názory na vzdělání vyjádřil v dotazníku, který mu byl předložen a poté vyhodnocen. Výběrový soubor byl tvořen vojáky různých věkových kategorií, na různých pozicích u vojenského útvaru ve Strakonících. Tento soubor tvořilo 60 vojáků a to 30 z hodnostního sboru rotmistrů a praporčíků a 30 z hodnostního sboru důstojníků. Výběr byl záměrný pro pozdější porovnání těchto skupin. Bylo rozdáno 60 dotazníků, z celkového počtu byla stejná návratnost, přičemž nemusel být žádný vyřazen (např. z důvodu nezodpovězení otázky nebo označení více odpovědí) . Z dotazníků a jejich výsledků vyplývá , že **většina vojáků má výhrady ke kvalitě systému vzdělávání**. Největší část dotazovaných si myslí, že příprava je dostačující, ale stejně velká část dotazovaných vypovídá , že je pouze uspokojivá . Nejméně odpovědí je zastoupeno pro nejvyšší stupeň hodnocení kvalitní.

Nižší hodnostní sbor hodnotí úroveň vzdělávání vyš, než sbor důstojníků, to pak dále souvisí s větším počtem sebevzdělávajících se důstojníků.

Druhá část dotazníku vypovídá o důvodech, které vojáky vedou k tomu, že své vzdělání doplňují jinou formou, než jim nabízí systém vzdělávání v AČR.

Z celkového počtu 60 respondentů studuje 34 tj. 56,66%. To potvrzuje úvodní hypotézu, že v současné době se zvyšuje zájem o další, celoživotní vzdělávání.

Poměrně velká část respondentů vypovídá o sebevzdělávání z důvodů soukromých aktivit a zájmů. Nejméně odpovědí studujících mimo sektor AČR, je pro nedostupnost určitého typu vzdělání v AČR.

Nejzajímavější je skupina udávající důvod – profesní růst, to by znamenalo, že studují mimo systém vzdělávání AČR, ale aby naplnili své ambice, přesto že jim to systém nedovoluje (většinou se jedná o doplnění výše vzdělání pro přestup mezi hodnostními sbory). ***Nižší hodnostní sbor studuje z důvodu nedostupnosti vzdělání.***

Vyšší hodnostní sbor se sebevzdělává více ze soukromých důvodů.

Po vyhodnocení a uspořádání výsledků do tabulek a grafů, byly vidět přehledné statistické výsledky, které ale nehovořily v rovině osobnostní a motivační u respondentů. Průzkum byl doplněn o standardizovaný rozhovor. Tím průzkum dostal nový rozměr v kombinaci kvantitativní a kvalitativní metody získání dat. Rozhovor byl předložen 30 respondentům, kteří splňovali jednu podmínku. Všichni dotazovaní studují mimo sektor AČR. Vzorek nebyl limitován pohlavím, bylo zde pouze rozdělení do hodnostních sborů jako u dotazníku. Odpovídalo tedy 15 důstojníků a 15 praporčíků a rotmistřů.

Z odpovědí vyplývá, že více studují při zaměstnání svobodní a bezdětní, dále zadaní s jedním dítětem. Mohou tedy více času věnovat studiu. Nejpočetnější studující věková kategorie je mezi 30 až 39 lety a vysokoškoláci. Tedy lidé po středně dlouhé praxi, s vyšším společenským rozhledem. Studium řeší nejen své osobní zájmy a koníčky, ale došli již k mezníku naplnění dalších vyšších životních hodnot.

Závěrečnou částí standardizovaného rozhovoru byla specifikace důvodů vzdělávání vlastním slovním vyjádřením respondenta. Odpovědi jsou zkompletovány do tří samostatných kategorií : *závažné důvody, zájmové aktivity, zvláštní důvody*. Na závěr uvádím nečastější a nejzajímavější odpovědi.

Účast na rozhovoru neodmítl žádný respondent, bylo tedy provedeno celkem 30 rozhovorů. Mezi odpověďmi z vážných důvodů jsou nejistá budoucnost, rekvalifikace , rozšíření jazykových znalostí. To vypovídá o současném stavu společnosti a reakci na civilní trh práce po ukončení aktivní služby.

Armáda jako každá organizace upřednostňuje své zájmy před zájmy vojáka. Tím se stává, že žádost o studium jsou zamítnuta a voják řeší studium ve svém volnu. Zvládnout studium je velmi obtížné v souladu s povinnostmi, které jsou na vojáka profesionála kladeny. Návrhem na zlepšení je lepší přístup velitelů při posuzování žádosti vojáků. Každému vojáku by měl být umožněn jeho vlastní rozvoj a možnost růstu kariéry, především pak z důvodů jeho zařaditelnosti do civilního sektoru po ukončení kariéry v AČR.

Resumé:

Bakalářská práce se skládá ze čtyř částí. Úvodní část je zaměřena na formulaci problému k tématu bakalářské práce a zamyšlení nad vnímáním armády v současné době na veřejnosti. Druhá část se zabývá aktuálním systémem vzdělávání profesionálních vojáků v Armádě České republiky. Třetí část rozebírá systém přípravy vojenských profesionálů. Závěrečná část je věnována názorům na kvalitu současného systému přípravy vojenských profesionálů a zdůvodnění jejich dalšího sebevzdělávání mimo tento nastavený systém.

Náplní této bakalářské práce, bylo nejen objasnit specifickou a náročnou systém vzdělávání a přípravy profesionálních vojáků Armády České republiky, ale především provést průzkum a analýzu názorů vojenských profesionálů na kvalitu vzdělávání v rámci Armády České republiky a objasnění jejich motivace k sebevzdělávání v civilním sektoru.

The Bachelor's thesis is composed of four parts. The first part is aimed at defining the point of bachelor work and also at thoughts of society about army nowadays. The second part deals with current education system of professional soldiers in Army of the Czech Republic. The third part treats of preparation system of army professionals. The final part applies to attitude to quality of present system of preparation army professionals. The last part also gives reasons for self-education of professional soldiers out of present system of education.

The content of this bachelor work was to explain how special and complicated is the system of education and preparation of professional soldiers in Army of the Czech Republic. Main part is survey and analysis of opinions of army professionals in topic of education and its quality in terms of Army of the Czech Republic and professional's motivation to self-education in civil sector.

Seznam použité literatury:

Bezpečnostní strategie České republiky (schválená vládou dne 10. prosince 2003).
Praha: MO, 2003.

Doktrína Armády České republiky. Vyškov: Správa doktrín, 2004.

Vojenská strategie České republiky. Praha: MO, 2002 .

Koncepce vzdělávání personálu resortu obrany, výstavby a rozvoje vojenského školství na období 2006 - 2011 . Praha: MO, 2006.

Koncepce výstavby Armády České republiky. A report. Praha: AVIS, 2003.

Rozpracování koncepce výstavby profesionální AČR a mobilizace ozbrojených sil ČR přepracované na změněný zdrojový rámec v oblasti přípravy příslušníků OS ČR.
Praha: MO, 2005.

Rozkaz MO č.9/2008, zvláštnosti průběhu služby vojáků z povolání při jejich přípravě pro výkon služby a rekvalifikaci.

Předpis Všeob-P-35 Vnitřní kontrola a vyřizování petic a stížností v působnosti Ministerstva obrany. Praha: MO, 2004.

Předpis Vševojsk-51-12 Formy a metody přípravy velitelů, štábů a vojsk taktického stupně. Praha: MO, 1996.

Předpis Vševojsk-51-3 Metodika výcviku jednotlivce, družstva (osádky) a čety.
Praha: MO, 1995. 224 s.

Velení a řízení v operacích. Vyškov: Správa doktrín, 2006.

Příprava příslušníků AČR 08-01-2007 Pub-70-01-01 223. Vyškov: Správa doktrín, 2002.

Číslo jednací 97291/2004-1618 Zásady plánování a řízení vojensko-odborné přípravy vedoucích pracovníků, velitelů a štábů. Praha: MO, 2004.

Číslo jednací 99046/2004-1618 Příprava, provedení a hodnocení vojenských cvičení. Praha: MO, 2005.

Vojenský výkladový slovník vybraných operačních pojmů. Vyškov: Správa doktrín, 2005.

AAP-15 Glossary of Abbreviations used in NATO Documents. 2006. Slovník zkratk používaných v dokumentech NATO.

ČERNOCH, F. Malá didaktika pro velitele. Praha: MO, 1994.

DAVID, L. Teorie vojenského vyučování a výcviku. Vyškov: VVŠ PV, 1985.

HODBOŤ, L. – ŘEHOŘ, A. Řízení a jeho zvláštnosti ve vojenském prostředí. Brno: VA, 1995.

HODBOŤ, L. – VÍZDAL, F. Racionalizace řídicí práce (managementu) ve vojenském prostředí. Brno: VA, 1996.

MUŽÍK, J. Didaktika profesního vzdělávání dospělých. Plzeň: Fraus, 2005. 202 s. ISBN 80-7238-220-9

PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. – MAREŠ, J. Pedagogický slovník. Praha: Portál s. r. o., 2003. 322 s. ISBN 80-7367-416-8.

ROUŠAR, J. Česká republika a její profesionální armáda, Praha: 2006. 213 s. ISBN 80-7278-312-2.

Seznam použitých zkratk:

AČR – Armáda České republiky

ČR – Česká republika

VZP – voják z povolání

ČSLA – Československá lidová armáda

NATO – Severoatlantická aliance

EU – Evropská unie

OS ČR – Ozbrojené síly České republiky

MO – Ministerstvo obrany České republiky

ZHN – zbraně hromadného ničení

STANAG- 6001 – název normy vojenské jazykové zkoušky

VVŠ PV – Vysoká škola pozemního vojska Vyškov

UO – Univerzita obrany

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

VA – Vojenská akademie

gšt. – důstojník generálního štábu

Seznam grafů:

Graf č. 1: Rotmistrovský a praporčický sbor – hodnocení celkové úrovně vzdělávání

Graf č. 2: Rotmistrovský a praporčický sbor – důvod soukromého vzdělávání

Graf č. 3: Důstojnický sbor – hodnocení celkové úrovně vzdělávání

Graf č. 4: Důstojnický sbor – důvod soukromého vzdělávání

Graf č. 5: Porovnání obou skupin respondentů – hodnocení celkové úrovně vzdělávání

Graf č. 6: Porovnání obou skupin respondentů – důvod soukromého vzdělávání

Graf č. 7: Celkové výsledky – zhodnocení úrovně kvality vzdělávání

Graf č. 8: Celkové výsledky – zhodnocení důvodů dalšího vzdělávání

Seznam příloh:

Příloha číslo 1: Standardizovaný rozhovor

Příloha číslo 2: Dotazník: Vzdělávání vojenského profesionála

Anotace:

Bakalářské práce je zaměřena na objasnění specifčnosti a náročnosti systému vzdělávání a přípravy profesionálních vojáků Armády České republiky. Hlavní část práce se zaměřuje na analýzu názorů vojenských profesionálů na kvalitu vzdělávání v rámci Armády České republiky a objasnění jejich motivace k dalšímu sebevzdělávání v civilním sektoru.

Bibliografický záznam:

BREBURDOVÁ, Hana. *Vzdělávací systém vojenského profesionála* : bakalářská práce. České Budějovice : Jihočeská univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra pedagogiky a psychologie, 2011. 68l. Vedoucí bakalářské práce Jitka Šebová Šafaříková.

Příloha číslo 1:

**Standardizovaný rozhovor k Bakalářské práci
na téma: Systém vzdělávání v AČR.**

"Prosím o doplnění informací k anonymnímu dotazníku".

**Skupina vojenských profesionálů studujících mimo systém vzdělávání v AČR
ze soukromých důvodů.**

1. Patříte do sboru: rotmistrů a praporčíků nebo důstojníků

2. Pohlaví: muž nebo žena

3. Vaše věková kategorie: 20-29 30-39 40 - 49 50 a výše let

4. Váš rodinný stav: svobodný/á ženatý/vdaná rozvedený/á

5. Počet dětí : _ _ _ _ _

6. Vaše nejvyšší dokončené vzdělání: střední UO střední s mat. vysokoškolské

7. Vaše důvody soukromého vzdělávání:

- změna životního stylu
- změna životních hodnot
- příprava změny pracovní role – rekvalifikace
- osobní zájmy, koníčky
- ostatní důvody

Specifikujte prosím tyto důvody, nebo změny ve Vašem osobním životě, které Vás ke vzdělávání přivedly:

Děkuji za rozhovor.

Příloha číslo 2:

DOTAZNÍK: Vzdělávání vojenského profesionála

Účelem anonymního dotazníku je sběr dat pro zpracování bakalářské práce.

Hodící se variantu označte. Děkuji.

Hodnostní sbor: rotmistrovský a praporčický sbor důstojnický sbor

.....
100 - 85 % 84 - 50 % 49 - 25 % 24 - 0 %

Příprava v kurzech ke splnění kvalitní dostačující uspokojivá neuspokojivá
kvalifikačních požadavků (kariérové kurzy)

Příprava v kurzech ke splnění kvalitní dostačující uspokojivá neuspokojivá
odborných požadavků (účelové kurzy)

Vzdělání na výkon funkce kvalitní dostačující uspokojivé neuspokojivé

Dostupnost jazykového kvalitní dostačující uspokojivá neuspokojivá
vzdělávání

Kvalita jazykové přípravy kvalitní dostačující uspokojivá neuspokojivá

Dostupnost dalšího kvalitní dostačující uspokojivá neuspokojivá
vojensko-odborného vzdělávání

Kvalita vojenských odborných kvalitní dostačující uspokojivá neuspokojivá
kurzů

.....
Osobní vzdělávací aktivity po vstupu do AČR

Důvod soukromého sebevzdělávání :

- profesní růst
- nedostupnost nebo nekvalitní vzdělávání v AČR
- soukromé důvody